

Kehitys

Utveckling JUNI LUKUU 04.2020

Korona
ruukkii
konflikteja

Kuvareportaasi:
Sudanin
arabikumi

Tehoa
veronkantoon

Minne menet, Libanon?

Pandemia ja Beirutin sataman räjähdys
ovat syventäneet pitkää kriisiä.

Demokratia puristuksissa

Loka-marraskuun vaihteessa järjestettiin kahdet vaalit, jotka herättivät huolta ja huomiota kansainvälisesti. Norsunluurannikon istuva presidentti valittiin kolmannelle kaudelleen 94 prosentin äänisaaliilla. Kymmeniä opposition ehdokkaita oli estetty asettumasta ehdolle. Vaalitarkkailijat kertoivat hyökäyksistä virkailijoiden kimppuun, äänestysasemien ryöstöistä ja vaalimateriaalin polttamisesta.

4. marraskuuta Yhdysvaltojen Abidjanin suurlähetystö julkaisi vetoomuksen, jossa se vaati Norsunluurannikon johtoa kunnioittamaan demokraattisia prosesseja. Juuri samaan aikaan Yhdysvalloissa istuva presidentti oli häviämässä vaalit,

mutta julistautui voittajaksi. Hän vaati ääntenlaskun lopettamista, kun iso osa äänistä oli vielä laskematta – siis demokraattisen prosessin pysäyttämistä.

Sosiaalisessa mediassa kiersi päivityksiä, joissa ehdotettiin, että suurlähetystön vetoomukseen voisi vaihtaa Yhdysvallat Norsunluurannikon tilalle. Yhteisöpalvelu Twitterissä satiirikot tarjoilivat kansalaisjärjestökampanjoita, pop-kappaleen säveltämistä Yhdysvaltojen avuksi, afrikkalaisia rauhanturvajoukkoja ja sotilastukikohdan perustamista Georgian osavaltioon.

NOKKELIA TVIITTEJÄ. Kyse on kuitenkin vakavasta asiasta. Jo ennen vaaleja kymmeniä ihmisiä kuoli yhteenotoissa Norsunluurannikolla ja tuhansia pakeni kodeistaan levottomuuksia peläten. Se, että Yhdysvaltain presidenttikään ei kunnioita demokraattisia prosesseja, ei vähennä Norsunluurannikon ongelmia, päinvastoin.

Tässä kohtaa on

todettava, että demokratia on tietysti muutakin kuin vaaleja. Erilaisissa demokratiaindekseissä mitataan vaalien rehellisyyden lisäksi esimerkiksi median vapautta, ihmisoikeuksien toteutumista ja oikeusjärjestelmän riippumattomuutta. Indeksien perusteella demokratiakehitys ei näytä maailman mittakaavassa hyvältä. Kenties kattavinta demokratiaa keräävä, Göteborgin yliopistossa päämajaansa pitävä V-Dem-instituutti ilmoitti vuoden 2019 raportissaan, että ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2001 yli puolet maailman väestöstä eli ei-demokraattisissa valtioissa.

Koronapandemia vaikuttaisi voimistavan trendiä. Yhdysvaltalaisen Freedom House -järjestön selvityksen mukaan demokratia ja ihmisoikeudet ovat heikentyneet 80 maassa pandemian aikana (ks. s. 11). Laajan kansainvälisen tutkimuksen mukaan luottamus hallintoon on vähentynyt pandemian aikana kaikkialla maailmassa (ks. s. 9). Tämä näkyy erilaisina protesteina korruptiota, koronatoimia tai ylipäätään poliittista eliittiä vastaan. Taustalla on usein pitkään jatkuneita poliittisen järjestelmän kriisejä, kuten esimerkiksi Libanonissa (ks. s. 12).

YHDYSVALLOISSA DEMOKRATIA on heikentynyt merkittävästi koko nykyisen presidentin kauden ajan. V-Demin Liberaalin demokratian indeksi tosin laski hiukan myös edellisen presidentin valtakaudella. Poliitiikan tutkijat ovat puhuneet jo pitkään demokratian kriisistä. Termillä on viitattu demokratian heikkenemiseen ja demokratian kannatuksen laskuun, mutta ennen kaikkea ihmisten tyytymättömyyteen poliitikkoja ja poliittista järjestelmää kohtaan.

Yhdysvaltojen väistynyt presidentti nousi valtaan tuota kriisiä hyödyntäen, ja hän on pyrkinyt voimistamaan sitä. Tätä kirjoittaessani hän ei ole vielä myöntänyt ilmiselvää vaalitappiotaan. Sillä on symbolista vaikutusta: jos maailman mahtavimman valtion johtaja ei välitä demokradiasta, miksi Abidjanin presidentinlinnassakaan tunnettaisiin suurta painetta kunnioittaa demokraattisia prosesseja.

Marraskuun tapahtumat ovat yksi osoitus siitä, millaisessa puristuksessa demokratia tällä hetkellä on. Ne myös muistuttavat, ettei demokratia ole koskaan valmis. Sen parantaminen on jatkuvaa työtä, niin Norsunluurannikolla kuin Yhdysvalloissakin.

Tämän numeron juttuja myös ruotsin kielellä Kehitys-Utvecklingin verkkosivuilla osoitteessa kehityslehti.fi.

KUUTTI KOSKI
päätoimittaja

WAKIL KOHSAR/AFP/LEHTIKUVA

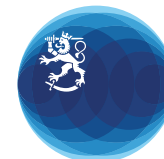
Jatkuuko tyttöjen opintie Afganistanissa?

Geneven avustajakokous lupasi marraskuun lopussa Afganistanille miljardituen, jos hallitus ja talebanliike sopivat rauhasta. Avun ehto on, että tyttöjen oikeuksia kunnioitetaan. Kuva pääkaupungista Kabulista.

LUE KOKO JUTTU SIVULTA 18.

Kehitys – Utveckling

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
Verkossa kehityslehti.fi/tilaa-lehti/
Sähköpostitse kehitys.um@grano.fi
Puhelimitse tiistaisin ja torstaisin
klo 9–11/Grano Oy, 044 766 3126

Julkaisija Ulkoministeriö Viestintäosasto Kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikkö, PL 481, 00023 Valtioneuvosto
Toimitusneuvosto AD Teemu Heinilehto, toimittaja Janne Hopsu, asiantuntija Lydia Kilpi, professori Anja Nygren, viestintäjohtaja Elina Ravantti (pj.), professori Jukka Pirttilä, osastopäällikkö Satu Santala, toimittaja Sami Sillanpää
Päätoimittaja Kuutti Koski, 0295 350 206, kuutti.koski@formin.fi
Toimitussihteeri Tiina Kirkas, tiina.kirkas@gmail.com **Ulkoasu** Sissu Muhujärvi
Painatus Grano Oy ISSN 0787-041
Kannen kuva Jenny Gustafsson
Lehden sisältöä lainattaessa on lähde mainittava. Artikkelit edustavat kirjoittajiensa kantaa. Neljä kertaa vuodessa ilmestyvä Kehitys-Utveckling on tilaajille maksuton. Kehitys-Utveckling 1.2021 ilmestyy maaliskuussa.

06

Maaailman makasiini

Yhdysvallat nostaa ilmastonmuutoksen torjunnan kehitysyhteistyönsä ytimeen.

10

Miten niin?

Onko kielitaidolla väliä, kun koronasta tiedotetaan Afrikassa? Professori Friederike Lüpke vastaa.

11

Demokratian tila

Kansalaisoikeudet ovat heikentyneet 80 maassa pandemian aikana.

12

Libanon kulkee kriisistä toiseen

Kansa on kypsynyt eliitin korruptioon ja vaatii nyt valtiota, jossa kaikilla on valtaa vaikuttaa.

18

Afganistanilla vielä matkaa rauhaan

Apua on luvassa, mutta sitä ennen siviilien tappamisen on loputtava.

21

Kolumni

Timo Miettinen

Luottamus ja yhteistyö ratkaisevat, miten pandemiasta selvitään.

22

Essee

Olli Ruohomäki

Pandemian jälkeen ei ole paluuta entiseen.

JENNY GUSTAFSSON

26

Puheenvuoro

Henry Munangatire

Zimbabwen poliittinen sorto tuhoaa talouden ja ympäristön.

38

Sijoittajat tavoittelevat kestäväää kehitystä

Vaikuttavuussijoituksilta odotetaan taloudellista tuottoa sekä mitattavaa hyötyä ympäristölle ja yhteiskunnalle.

44

Henkilö

Pauli Immonen koordinoi pandemiaan liittyviä kuljetuksia YK:n palveluksessa Sveitsin Genevessä.

48

Suomi tekee

Tansania tehostaa veronkantoaan.

TROUBLE SLEEP

28

Ajankuva

Amin Al-Hassan kerää akasiapuun pihkaa eli arabikumia Timnan kylässä Kordofanissa eteläisessä Sudanissa. Jauheeksi jalostettuna sitä käytetään muun muassa sakeuttamisaineena virvoitusjuomissa, makeisissa ja leivonnaisissa koodilla E414.

SAMULI SIITRALA

50

Vapaalla

Pandemia siirsi afrikkalaiskirjailijat verkkoon.

52

Esittelyssä

Nigerian Ibadanissa taksinkuljettajat etsivät asiakkaita ja välttelevät lahjuksia pyytäviä poliiseja.

54

Tuliaisat

Riina Hassi oppi Etiopiassa, mitä työ isossa kansainvälisessä järjestössä tarkoittaa.

55

Sarjakuva

Zach

Koronarokote tuo toivoa tulevaan vuoteen.

Yhdysvallat nostaa ilmastonmuutoksen kehitysyhteistyönsä pääteemaksi

Vallanvaihto Yhdysvalloissa merkitsee maan paluuta YK-vetoiseen maailmaan.

YHDYSVALTAIN marraskuisten presidentinvaalien tulos vaikuttaa myös kehitysyhteistyöhön. Vaikutusvaltaisen brittiläisen ODI-ajatushautomon entinen toiminnanjohtaja **Alex Thier** pitää vaalitulosta hyvänä kansainvälisen yhteisön näkökulmasta.

Devex-uutispalvelulle puhuneen Thierin mukaan Yhdysvaltain nykyinen presidentti **Donald Trump** on yrittänyt leikata kehitysyhteistyövaroja ja vähätellyt Yhdysvaltain kumppaneita ja instituutioita. Hänen seuraajansa **Joe Biden** sen sijaan pitää kehityskysymyksiä tärkeinä.

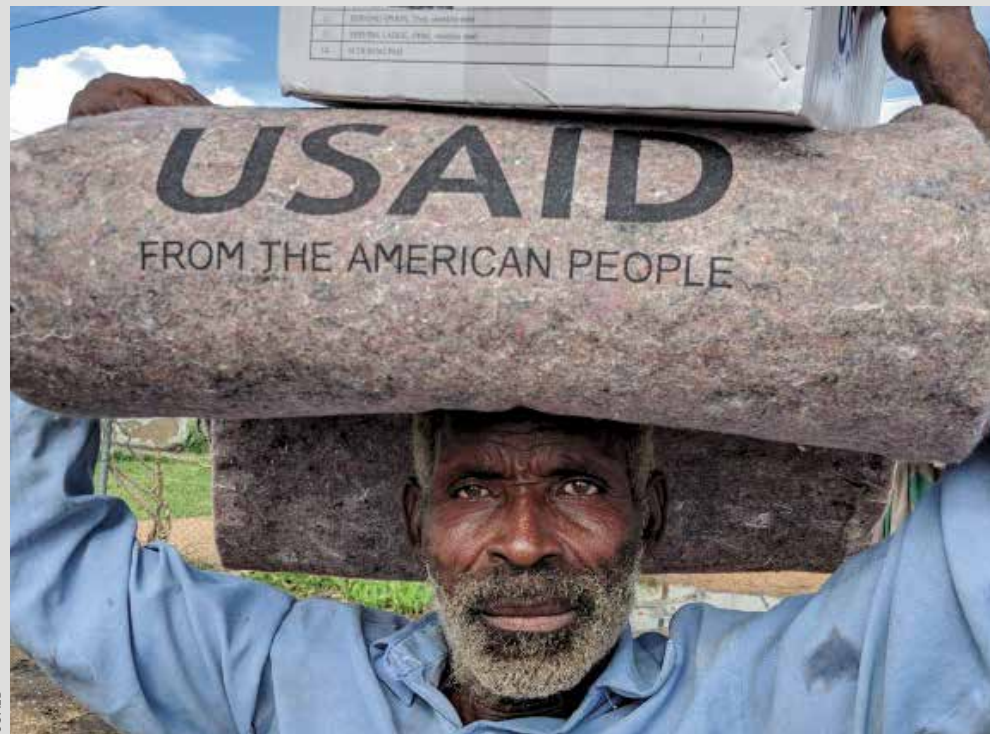
Millaista presidentti Bidenin luotsaama kehitysyhteistyö tulee sitten olemaan?

Devexin toimittajan **Adva Saldingerin** mukaan Biden palauttaa ensi töikseen Yhdysvallat Pariisin ilmastopöytäkirjaan, ja uusi hallinto nostanee ilmastonmuutoksen keskeiseksi teemaksi kehitysyhteistyössään.

Biden myös melko varmasti toimii sen puolesta, että kehitysrahoituslaitosten tuki fossiilisille polttoaineille loppuisi kaikkialla muualla paitsi köyhimmissä maissa.

TOINEN PAINOPISTE tulee olemaan globaali koronapandemian vastainen työ. Joe Bidenin oletetaan peruvan Donald Trumpin käynnistämä eroprosessi Maailman terveysjärjestöstä WHO:sta ja siirtävän maansa kansainvälisen pandemiakoordinoinnin kehitysyhteistyöviraston USAIDin vastuulle.

Bidenin hallinnon alkutoimiin kuuluneen myös kehitysyhteistyöjärjestöjen vapauttaminen republikaanien säätä-

USAID

Viime vuosina Yhdysvaltain kehitysyhteistyövirasto USAID on auttanut monia luonnononnettomuuksien uhreja eri puolilla maailmaa. Kuvassa Idai-myrskystä selvinnyt mosambikilaismies maaliskuussa 2019.

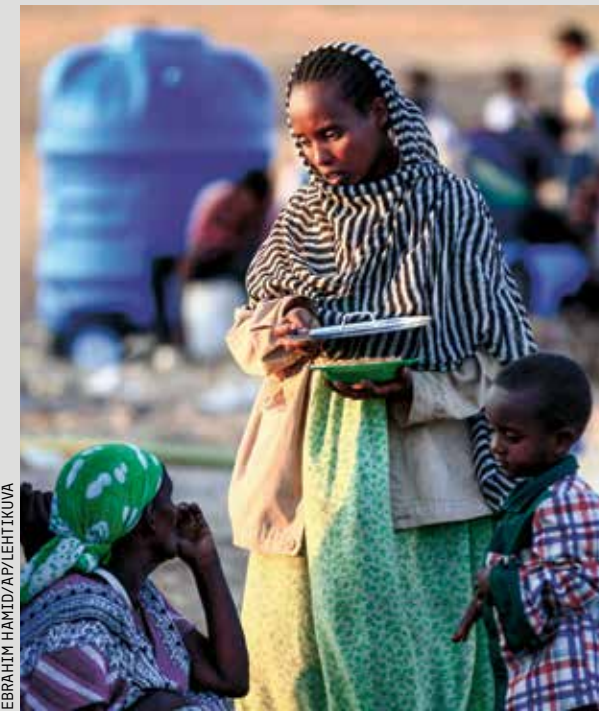
mistä tiukoista abortinvastaisista säännöistä ja YK:n väestörahaoston UNFPAn rahoituksen palauttaminen. Trump lakkautti rahaston tuet väittämällä, että organisaatio on rahoittanut abortteja Kiinassa.

Presidentti Bidenin odotetaan ylipäätään nostavan demokratian ja ihmisoikeudet ulko- ja turvallisuuspolitiikkaansa ohjaaviksi periaatteiksi.

Kehitysyhteistyötä uudistavan MFAN-verkoston johtaja **Conor Savoy** kuitenkin varoittaa Devexin haastattelussa, että palaaminen kansainväliseen yhteistyöhön ei ole helppoa.

”Neljä viime vuotta ei voida pyyhkäistä pois taikasauvalla. Vaikka maailma haluaa Yhdysvallat mukaan yhteistyöhön, joissain tapauksissa se on jo jatkanut eteenpäin ilman meitäkin.”

Tigraysta paenneita etiopialaisia Hamdijetin vastaanottokeskuksessa Kasalan osavaltiossa Sudanissa marraskuun puolivälissä.

EBRAHIM HAMID/AP/LEHTIKUVA

Etiopian Tigraysta paennut kymmeniä tuhansia ihmisiä

ETIOPIAN pohjoisosassa sijaitsevassa Tigrayn osavaltiossa puhkesi sotilaallinen konflikti marraskuun alussa. YK:n mukaan yli 40 000 ihmistä oli paennut kuun loppuun mennessä Tigraysta naapurimaahan Sudaniin.

Etiopian hallituksen ja Tigrayn osavaltiota hallitsevan Tigrayn vapautusrintaman (TPLF) välit ovat olleet kireät jo pitkään. 4. marraskuuta maan pääministeri, rauhannobelisti **Abiy Ahmed** määräsi liittovaltion armeijan sotatoimiin TPLF:ää vastaan syyttäen sitä hyökkäyksestä armeijan tukikohtaan.

Marraskuun lopussa pääministeri ilmoitti sotatoimien päättyneen. *Kehitys-Utveckling*-lehden mennessä painoon niiden päättymistä eikä jatkoseuraamuksia ollut vahvistettu.

393 \$

Tavallisen aterian hinta New Yorkin osavaltiossa, jos ruoasta pitäisi maksaa suhteellisesti saman verran kuin Etelä-Sudanissa. Maailman ruokaohjelman WFP:n tuoreessa raportissa arvioidaan, että eteläsudanilaisen olisi käytettävä jo mahdottomat 186 prosenttia päivittäisistä tuloistaan ruokaan.

Köyhyyden uskotaan lisääntyvän maailmassa vuonna 2020, ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1998.”

—DAVID MALPASS, Maailmanpankin pääjohtaja

KÄTEINEN TOIMI TYÖLLISYYSOHJELMAA PAREMMIN

OVATKO SUORAT rahansiirrot tehokkain tapa tehdä kehitysyhteistyötä? Tätä kysymystä on viime vuosina yritetty selvittää niin sanotulla *cash benchmarking* -menetelmällä. Siinä perinteisen kehitysyhteistyöohjelman verrokkina on rahansiirto-ohjelma, ja kumpaa-kin tuetaan samalla summalla.

Syyskuussa julkaistiin tulokset harvinaisen suuresta *cash benchmarking* -tutkimuksesta. Kohteena oli vuonna 2017 alkanut Yhdysvaltain kehitysyhteistyöviraston USAIDin ohjelma Ruandassa, jossa koulutettiin 40 000 nuorta työelämätaitoihin, yrittäjyyteen ja kaupankäyntiin. Koulutettavilla oli samankokoinen verrokiryhmä, jolle annettiin käteistä. Alustavien tulosten mukaan käteistä saaneen ryhmän oli helpompi parantaa elämäänsä juuri halumallaan tavalla, ja rahansiirrot lisäsivätkin hyvinvointia enemmän kuin työllisyysohjelma.

Kummankaan ohjelman pitkäaikaisia vaikutuksia ei kuitenkaan vielä tunneta. Alustavat tulokset koskevat ensimmäistä 18 kuukauden ajanjaksoa.

Kiina vetää afrikkalaisia opiskelijoita

KIINALAIS-KENIALAISEN tutkimuslaitoksen mukaan Kiinassa opiskelevien afrikkalaisten määrä kolminkertaistui vuosina 2011–2016. Vaikka Ranska oli afrikkalaisten opiskelijoiden suurin kohdemaana vuonna 2017, Kiina oli jo vahvalla kakkossijalla perinteisten Yhdysvaltojen ja Britannian edellä.

Ennusteiden mukaan Kiina on jo ohittanut Ranskan, kun koronapandemian jälkeen matkustaminen jälleen vapautuu. Vuonna 2022 Kiinassa saattaa olla jo 175 000 afrikkalaista opiskelijaa.

KORRUPTIO VÄHENEE MUTTA HITAASTI

MAAILMANPANKIN tuoreessa raportissa kerrotaan, että maailman maat ovat viime vuosina kysyneet panemaan korruptiota kuriin. Esimerkiksi kansalaisten oikeus nähdä viranomaisten tuottamaa tietoa on parantunut. Vaikka korruptio on keskimäärin hienoisessa laskussa, kolmasosassa maita yritykset ilmoittivat korruption kasvaneen. Oma tuore korruptionriskinsä ovat koronapandemian kurittamat taloudet, joiden elvytykseen käytetään suuria summia.

NHAC NGUYEN/LEHTIKUVA/AFP

Riisiä kylvetään Vietnamin pääkaupungissa Hanoissa heinäkuussa 2020.

RIISILLE OMA YMPÄRISTÖMERKKI

RIISINVILJELYYN kuluu kolmasosa ihmisen käytämästä makeasta vedestä, ja se aiheuttaa viidesosan maailman metaanipäästöistä. YK:n tukema uusi ympäristömerkki SRP pyrkii leikkaamaan viljelyssä tarvittavan veden määrää 20 prosentilla ja metaanipäästöjä 50 prosentilla. Ympäristömerkin uskotaan myös kasvattavan riisinviljelijöiden tuloja 10–20 prosentilla.

Etelä-Afrikassa koronapandemian tähänastinen huippu koettiin viime heinäkuussa, kun päivittäin kirjattiin yli 13 000 tartuntaa. Kuvassa kaupunkilaiset jonottavat taksia Sowetossa Johannesburgissa.

MICHELE SPATARI/AFP/LEHTIKUVA

Pandemia heikentää luottamusta hallitukseen

Tutkijat pelkäävät, että koronasta aiheutuvat protestit lisääntyvät Afrikassa.

SUOMESSA KESKUSTELTIIN lokakuussa kiivaasti siitä, miksi hallitus oli alkanut suosittelä kasvomaskeja, vaikka muuttamatta kuukautta aiemmin se ei ollut katsonut niitä hyödyllisiksi.

Koronapandemia herättää tunteita muuallakin. Kansainvälisen tutkimuksen mukaan kansalaisten luottamus valtionhallintoa kohtaan on pandemia-aikana vähentynyt kaikkialla maailmassa.

”Suomi on kuitenkin selvinnyt suhteellisen vähällä”, sanoo vanhempi tutkija **Patricia Justino** YK-yliopiston kehitystaloustieteen tutkimuslaitoksesta UNU-WIDERista.

”Hallitukset, jotka ovat kysyneet hillitsemään koronan leviämistä ja samaan aikaan elvyttämään taloutta, ovat onnistuneet säilyttämään luottamustaan kansalaisten silmissä.”

Suomessakin luottamus tosin heik-

keni kevään aikana 14 prosenttiyksikköä, miltei saman verran kuin Yhdysvalloissa ja Britanniassa. Suomi pysyi kuitenkin yhtenä luottamuksen kärkimaista siksi, että maamme pisteet ennen pandemiaa olivat olleet niin hyvät.

LUOTTAMUSTA MITATTIIN 137 maassa osana *Life with Corona* -tutkimushanketta. Hankkeen johtoryhmään kuuluva Patricia Justino on tulosten perusteella huolissaan erityisesti Latinalaisen Amerikan maista, ja myös Britanniasta.

Pandemiakaranteenit toimivat näissäkin maissa hyvin vain silloin, kun koko väestö noudattaa niitä. Jos hallitukseen ei luoteta eikä sen karanteeniohjeita noudateta, virus jatkaa leviämistään.

”Kun ihmisille tulee tunne, ettei hallintokoneisto pidä heistä huolta, he voivat hyvinkin alkaa toimia omin päin.”

Oma lukunsa on Afrikka, jonka kaupungeissa on poikkeuksellisen vaikea eristäytyä muista niin, että esimerkiksi puhdas vesi, ravinto tai tulot eivät heti tyrehtyisi. Justinon ja hänen kollegoidensa toisen tutkimuksen mukaan vain noin 12 prosentilla Saharan eteläpuolisen Afrikan kaupunkiasukkaista on mahdollisuus toimivaan karanteeniin.

Afrikkalaisilla on ylipäänsä alhainen luottamustaso hallitusta kohtaan, ja koronapandemia heikentää tilannetta.

”Olemme huolissamme siitä, että koronasta aiheutuvat protestit lisääntyvät Afrikassa. Tämä kehityssuunta on jo näkyvillä.”

Afrikkalaisten vaikeuksia lisää se, että monet työskentelevät epävirallisella sektorilla, jossa taloudellinen tilanne näyttäisi heikenevän nopeammin kuin virallisilla työpaikoilla.

Tansanian vaaleissa epäselvyyksiä

TANSANIAN istuva presidentti **John Magufuli** sai lokakuuisissa presidentinvaaleissa taakseen peräti 84 prosenttia äänistä, kun opposition edustaja **Tundu Lissu** jäi 13 prosenttiin. Oppositio syyttää valtapuoluetta vaalivilpistä, ja esimerkiksi Yhdysvallat pitää syytöksiä ”uskottavina”.

Magufuli on esiintynyt tiukkana korruption vastustajana. Valtakaudellaan hän on kuitenkin rajoittanut median ja kansalaisyhteiskunnan toimintaa kovalla kädellä.

XINHUA/EVYNE/LEHTIKUVA

Tansanian lokakuuisissa vaaleissa valittiin presidentin lisäksi edustajat maan parlamenttiin ja kunnanvaltuustoihin. Kuva Dar es Salaamista.

Omalla kielellä koronasta

Afrikkalaisten kielenkäyttö on joustavaa ja monikielistä. Siksi korona-viestinnänkin pitäisi olla nykyistä monipuolisempaa, sanoo Afrikan tutkimuksen professori Friederike Lüpke.

Friederike Lüpke, Kiina vähentää virallisten opetuskielten määrää vetoamalla kansakunnan yhtenäistämiseen. Olisiko se hyvää politiikkaa myös kielellisesti hajanaisissa Afrikan valtioissa? ”En pitäisi Kiinaa esikuvana, koska sen kielipolitiikan tavoite on pönkittää poliittista valtaa ja sortaa vähemmistöjä.

Jos halutaan edistää kansalaisten osallistumista, kannattaisi toimia päinvastoin eli vahvistaa alueellisten ja paikallisten kielten asemaa.

Harva eurooppalainen tietää, että peräti 80 prosenttia afrikkalaisista opiskelee kielellä, jota he eivät puhu. Ongelman laajuutta ei huomata, koska eurooppalaiset ja afrikkalaiset eliitit kommunikoivat keskenään vanhoilla kolonialistisilla kielillä.”

Mutta jos osaa ranskaa tai englantia, saa hyvän työpaikan? ”Afrikassa lähes kaikki työpaikat ovat epävirallisella sektorilla, jossa puhutulla tai kirjoitetulla kielellä ei ole suurta merkitystä. Toisaalta virallinen kieli voi olla ylipäänsä hyödytön. Esimerkiksi nigerilaiset eivät käytä virallista englantia vaan omaa pidgin-englantiaan.

FRIEDERIKE LÜPKE, 53

Työ Afrikan tutkimuksen professori Helsingin yliopiston humanistisessa tiedekunnassa

Ura Toiminut kielitieteilijänä 16 vuotta Lontoon yliopistossa Britanniassa. Aloitti elokuussa 2019 professorina Helsingin yliopistossa. Tutkii paraikaa maaseudun monikielisyyttä eteläisen Senegalin alueella

Koulutus Tohtorin tutkinto Max Planck -instituutista Saksasta vuonna 2003

Tästäkin syystä olisi tärkeää, että kouluissa opetettaisiin muillakin kuin entisten siirtomaavaltiojen kielillä.”

Edistääkö kielitaidon puute koronaviruksen leviämistä Afrikassa?

”Kyllä. Pahimmillaan hallitukset lähettävät viestejä, joita enemmistö kansasta ei pysty lukemaan. Tämä ajaa ihmiset sosiaaliseen mediaan, joka on täynnä valeutisia ja ihmerohtokauppiaita.

Paras tapa olisi jakaa tietoa suullisesti. Esimerkiksi Kamerunista lähtöisin oleva VirALLanguages-hanke on tehnyt videoita ja äänitiedostoja paikallisilla kielillä. Niitä jaetaan videopalvelu Youtubessa ja pikaviestipalvelu Whatsappissa.

Myös kirjallinen viestintä on osoittautunut tehokkaaksi, kun käytetään epävirallisia kirjoitusjärjestelmiä, joiden avulla ihmiset voivat viestiä kaikilla osaamillaan kielillä. Helsingin yliopisto on ollut luomassa tällaisia menetelmiä Senegalissa yhdessä paikallisen LILIE-MA-järjestön kanssa.”

Entä miten pitäisi toimia

Itä-Helsingissä, jossa asuu paljon maahanmuuttajataustaisia ihmisiä?

”Suomessa monet kuvittelevat, että ihmisillä on vain yksi ’äidinkieli’. Tämä ajattelu on hyvin kaukana todellisuudesta.

Helsinkiin muuttaneet afrikkalaiset eivät välttämättä puhu lähtömaansa standardikieltä, kuten arabiaa tai somalia. Esimerkiksi arabimaista tulleilla on yleensä puutteita virallisen arabian ymmärtämisessä. He puhuvat sujuvasti monia erilaisia arabian muotoja, joiden kirjoittamista ja lukemista ei opeteta koulussa. He ovat myös monikielisiä ja sekoittavat luovasti kieliä keskenään.

Jotta koronatiedotuksessa onnistuttaisiin parhaalla mahdollisella tavalla, olisi hyvä olla perillä monikielisyydestä ja kanavista, joissa kohderyhmät eri kieliä käyttävät. Tekstipainotteista tiedotusta tulisi täydentää suullisella tiedolla.”

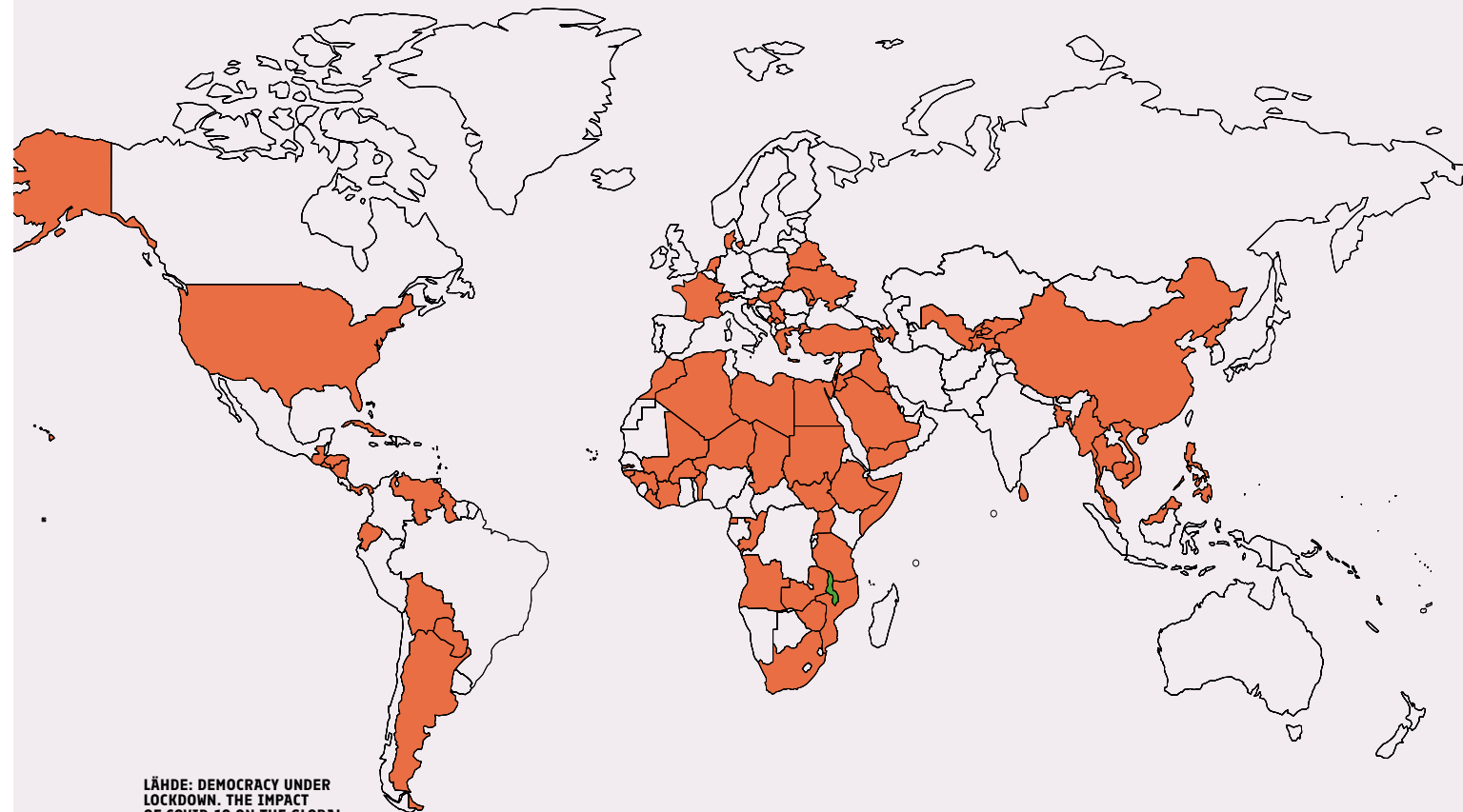
Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Artikkeli on luettavissa ruotsiksi **Kehitys-Utvecklingin** verkkosivuilla **kehityslehti.fi**.

MIHIN SUUNTAAN DEMOKRATIA JA IHMISOIKEUDET OVAT KEHITTYNEET PANDEMIAN AIKANA?

Yhdysvaltalainen Freedom House -järjestö selvitti lokakuussa, miten maailman valtiot ovat kohdelleet kansalaisiaan koronaviruspandemian aikana. Suurimmassa osassa maita kansalaisoikeudet ja vapaudet olivat säilyneet jotakuinkin ennallaan, mutta 80 valtiossa ne olivat heikentyneet. Tiedot perustuvat laajoihin asiantuntijahaastatteluihin.

Heikentynyt (80 maata) Ei merkittävää muutosta (111 maata) Vahvistunut (1 maa)

LÄHDE: DEMOCRACY UNDER LOCKDOWN. THE IMPACT OF COVID-19 ON THE GLOBAL STRUGGLE FOR FREEDOM. FREEDOM HOUSE, 2020.

KRIISISTÄ TOISEEN

Libanon on poliittisessa ja taloudellisessa kriisissä, josta se ei toivu ilman perusteellista suunnanmuutosta. Mielenosoittajat tavoittelevat valtiota, jossa kaikilla on valtaa vaikuttaa.

Te olette sisällissota! Me olemme kansannousu!” Satojen, jopa tuhansien ihmisten huudot raikuivat eri puolilla Libanonia syksyllä 2019. Syytökset kohdistuivat maan poliittiseen johtoon: presidentti

Michel Aouniin ja hänen lankonsa **Gebran Bassiliin**, pääministeri **Saad Haririin** ja Hizbollah-järjestön johtajaan **Hassan Nasrallahiin**.

Yhtäkään nimeä ei jätetty mainitsematta.

”Me tarkoitamme teitä kaikkia”, ihmiset huusivat ilta toisensa jälkeen.

Kapina käynnistyi eräänä lokakuun päivänä, kun hallitus ilmoitti suunnitelmastaan ryhtyä verottamaan muun muassa pikaviestipalvelu Whatsappilla tehtäviä puheluita. Raivo ajoi ihmiset kadulle, eivätkä he rauhoittuneet, vaikka hallitus perui verotusaikeensa. Kaikkialla Libanonissa kansa vastusti ylipäätään poliittista järjestelmää, joka sallii mittavan korruption, vallan väärinkäytön ja vuosikymmenten leväperäisen hallinnon.

Viime vuoden syksyllä libanonilaiset kerääntyivät kadulle vastustamaan valtaapitävien korruptiota ja leväperäistä hallintoa.

Libanonin talousvaikeudet haittaavat Kamal Mian vihannekauppaa. Hän ei ole tänä vuonna voinut lähettää yhtään rahaa perheelleen Bangladeshiin.

Libanonissa poliittinen valta jaetaan eri uskontoryhmien kesken.

Uskonto ratkaisee

Libanonissa poliittinen valta on Ranskan siirtomaa-ajasta lähtien jaettu eri uskontoryhmien kesken. Presidentti on ollut maroniittikristitty, pääministeri sunnimuslimi ja parlamentin puhemies šiiamuslimi. Myös druuseilla on vakiintunut asemansa vallanjaossa.

Vuosikymmenien aikana järjestelmä on iskostanut libanonilaisten mieliin, että he ovat ensisijaisesti uskontoryhmänsä edustajia, eivät Libanonin kansalaisia. Vuonna 1975 jaot kärjistyivät 15 vuotta kestäneeksi sisällissodaksi, jonka lähtökohdat eivät ole paljoakaan lientyneet. Johtajat pikemminkin jatkavat konfliktia, kuten mielenosoittajat kaduilla muistuttivat.

”Tässä maassa ei ole koskaan kunnioitettu kansaa, joka haluaa välttämättömiä perusoikeuksia”, sanoo pitkään kansalaisyhteiskunnassa vaikuttanut **Lamia Osseiran**.

Vaikka keskiluokka onkin pärjännyt kohtuullisesti, köyhien elinolot ovat heikentyneet entistään. Vettä ei riitä kaikille, päivittäiset sähkökatkot kestävät tunteja. Turvaverkot puuttuvat. Vain yksityisillä sairaaloilla ja kouluilla on resursseja, mutta harvalla on varaa käyttää niiden palveluja, Osseiran listaa.

”Ihmiset näkevät nälkää. He ovat köyhiä, eikä heidän palkkansa riitä kuun loppuun asti.”

Valuuttakriisi sulki pankit

Mielenosoituksia ennakoivat Libanonin pitkään jatkuneet talousvaikeudet, jotka kärjistyivät kriisiksi syksyllä 2019. Romahdus eteni vauhdilla, kun Libanonin punta menetti arvoaan kiihtyvää tahtia. Ihmiset hätääntyivät ja ryntäsivät nostamaan säästöjään pankeista, jotka sulki ovensa viikoiksi.

Myöhemmin käteisvarojen nostamista rajoitettiin, mikä hankaloitti arkea, koska ihmisillä ei ollut

enää rahaa ostaa ruokaa eikä maksaa vuokraansa.

Valtion rahahanoja kiristettiin kaikkialla, hankkeita peruttiin ja investointeja lykättiin. Opettajien ja muiden julkisen alan työntekijöiden palkat jäädytettiin.

Samaan aikaan ulkomailla asuvien libanonilaisten rahalähetykset tyrehtyivät, kun öljyn hinnan vaihtelut heikensivät työmahdollisuuksia etenkin Persianlahden maissa. Siihen asti viidennes Libanonin bruttokansantuotteesta oli koostunut tältä alueelta kotiutetuista varoista.

Valtion velanhoitokulut myös kasvoivat, eikä siitä ollut enää maksamaan lyhennyksiä luottotajilleen.

Mielenosoittajat olivat raivoissaan poliitikkojen lisäksi pankeille. Ne olivat vuosia tarjonneet varsinakin ulkomailla asuville libanonilaisille edullisia lainoja voitollisten sijoitusten toivossa. Järjestely oli osaltaan taannut ulkomaan valuuttaa maan poliittiselle eliitille, joka taas oli tiukasti kytköksissä pankkien johtoon. Pankkisalaisuus turvasi talletukset, ja korruptio kukoisti.

Vierastyöläiset palaavat kotimaihinsa

Talouskriisistä huolimatta libanonilaiset kokoonoutuivat iltaisin kadulle osoittamaan mieltään. Oli nuoria, vanhoja ja lapsiperheitä eri yhteiskuntaryhmistä. Moni koki, ettei poliittista eliittiä ollut koskaan vastustettu niin voimallisesti.

”Libanonin historiassa kansa ei ole koskaan ollut näin yhtenäinen”, Lamia Osseiran kertoo.

Vähitellen mielenosoittajat saivat vastaansa myös vastamielenosoittajia. Heidän telttansa rikottiin ja poltettiin. Vanhan vallan puolustajat sanoivat, että vallankumous ei ollut kansanliike vaan hyökkäys etenkin šiialaista Hizbollahia ja sen kannattajia vastaan.

Sitten iski koronapandemia, ja Libanon päättyi

sulkutilaan kevääksi 2020. Viimeistään nyt edellisestä kriisistä selvinneet menettivät työnsä, ja punnan arvo romahti lopullisesti.

YK:n Länsi-Aasian talous- ja sosiaalikomissio arvioi viime elokuussa, että yli puolet maan kuudesta miljoonasta asukkaasta elää köyhydessä.

Eniten kriiseistä ovat kärsineet lähes kaksi miljoonaa pakolaista, joista suurin osa on syyrialaisia. Hintojen nousu ja punnan arvon heikentyminen kurittavat myös satoja tuhansia vierastyöläisiä.

”Ennen pystyin lähettämään vaimolleni ja tyttärilleni 400–500 Yhdysvaltain dollaria joka kuukausi, mutta tänä vuonna en ole kyennyt

lähettämään yhtään mitään”, kertoo bangladeshilainen **Kamal Mia**.

Hänellä on vihannekoju pääkaupungissa Beirutissa alueella, jossa asuu paljon muitakin vierastyöläisiä. Nyt monet heistä suuntaavat takaisin kotimaihinsa, koska he ovat talouskriisin takia menettäneet työnsä ja toimeentulonsa. Useat tuhannet ovat palanneet Bangladeshiin, sadat Sri Lankaan, Etiopiaan ja Nigeriaan.

Paluu omavaraistalouteen

Libanonin kansalaisyhteiskunta on tottunut toimimaan kriiseissä, mutta tämä vuosi on ollut sillekin ➔

Moni libanonilainen haaveilee muutosta ulkomaille, vaikka harvalla on siihen mahdollisuutta.

erittäin vaikea. Vapaaehtoiset ovat jaka-
neet ruokapaketteja ja -annoksia sekä
keränneet rahaa tarvitseville perheille.

Monet libanonilaiset ovat ryhtyneet
myös entistä omavaraisemmiksi, ja eri
puolilla maata ihmiset ovat alkaneet
kasvattaa ruokaansa. Viljelykollektiivit
opiskelevat ympäristöystävällisiä mene-
telmiä, ja myös kunnat ja yliopistot aut-
tavat ruoan kasvatuksessa.

”Halusin tehdä jotain rakentavaa
tulevaisuuttani varten”, sanoo **Souad
Abdallah** vuokratалonsa katolla Beirutin
laitamilla.

Hän on ystäviensä kanssa istuttanut
ruukkuihin tomaattia ja salaattia. Vas-
taavia kattoviljelyksiä näkyy eri puolilla
kaupunkia, kuten palestiinalaispakolais-
ten leirillä Burj Al Barajnehissä.

”Eräänä aamuna vain havahduimme
siihen, että meillä ei enää ollut niitä
asioita, joita meillä vielä hetki sitten oli.
Emme ole esimerkiksi voineet nostaa
rahojamme pankista. Tällaisina aikoina
on vapauttavaa palata juurilleen”, sanoo
professori **Rami Zurayk** Beirutin ame-
rikkalaisesta yliopistosta.

Vapaaehtoiset auttavat räjähdysten uhreja

Neljäntenä päivänä elokuuta kuudelta
illalla Beirutin satamassa, aivan kaupun-
gin keskustan läheisyydessä räjähti kolme
tuhatta tonnia ammoniumnitraattia.
Pamaus kuului kauas Libanonin rajojen
ulkopuolelle. Räjähdysten aiheuttama
sienimäinen pilvi muistutti Japanin
Hiroshimaan ja Nagasakiin elokuussa
1945 pudotettuja ydinpommeja.

Räjähdyksessä kuoli ainakin 150 ja
loukkaantui 5 000 ihmistä. Sadat tuhan-
net menettivät kotinsa.

Edelleenkaan ei tiedetä, miten ja
miksi ammoniumnitraatti päätyi sata-
maan, ja ketkä sen sinne olivat toimit-
taneet. Harva uskoo koskaan saavansa

vastausta. Ihmisoikeusjärjestö Amnesty
Internationalin mukaan viranomaiset
eivät ole aloittaneet läpinäkyvää ja riip-
pumatonta tutkintaa tapahtuneesta ei-
vältä ole myöskään tarjonneet uhreille
korvausta, johon näillä olisi oikeus.

”Ihmiset repivät kuolleita ruumiita
kotitaloistaan, mutta poliitikot eivät ole
vaivautuneet käymään edes paikan pääl-
lä. Ikään kuin he eläisivät täysin toisella
planeetalla”, sanoo demokratia-aktivisti
Carmen Geha.

Hän on omistanut lähes kaiken aikan-
sa kansannousulle ja nyt räjähdysten
uhreille. Muiden vapaaehtoisten kanssa
hän on järjestänyt tarvitseville tervey-
denhoitoa, traumatukea ja käytännön
apua arjessa.

”Teemme sen, minkä voimme. Olen

todella raivostunut tästä kaikesta. Toi-
saalta olen toiveikas ja tiedän, että asiat
muuttuvat. Tästä on suunta vain ylös-
päin”, Geha sanoo.

Päivä kerrallaan

Lähitulevaisuus ei näytä valoisalta. Hal-
litus erosi heti mielenosoitusten jälkeen,
mutta entinen pääministeri Saad Hariri
valittiin jälleen virkaansa viime syksynä,
nyt neljättä kertaa.

Veteraanipoliitikko **Walid Jumblattin**
pojan **Taymourin** tunnustus uutiskana-
va Al Jazeeraalle kuvaa Libanonin poliit-
tista kulttuuria osuvasti:

”Itse asiassa en ole lainkaan kiinnos-
tunut politiikasta, mutta osallistun siihen
siitäkin huolimatta. Se on vähän kuin
perheyritys”, hän toteaa.

Beirutin sataman elokuisessa räjähdys-onnettomuudessa kuoli ainakin 150 ja loukkaantui 5 000 ihmistä. Tuhoja korjataan vielä pitkään myös kansainvälisellä tuella.

Souad Abdallah kasvattaa
tomaatteja kotitalonsa
katolla pääkaupungissa
Beirutissa.

Talouskriisillekään ei näy loppua.
Se vaatisi luottamusta pankkilaitokseen,
valuuttaan ja poliittiseen johtajuuteen,
mutta sitä ei löydy sen enempää Libano-
nista kuin ulkomailtakaa.

Tässä tilanteessa taloustutkija **Nada
Mora** hyödyntäisi edullista Libanonin
puntaa ja suuntaisi maan taloutta tuon-
nista vientiin. Nyt esimerkiksi kolme
neljäsosaa ruoasta tuodaan ulkomailta.

”Väestömme on koulutettua ja kieli-
taitoista. Voisimme tarjota erilaisia kon-
sulttipalveluita etäyhteyksillä asiakkaille
eri puolille maailmaa”, hän sanoo.

Suurin osa libanonilaisista yrittää
 pärjätä arjessaan päivä kerrallaan. Moni
haaveilee muutosta ulkomaille, vaikka
harvalla siihen on mahdollisuutta.
Samaan aikaan vapaaehtoiset jakavat
ruokapaketteja ja auttavat räjähdysten
uhreja.

Aktivistit, tutkijat ja juristit taas
työstävät suunnitelmia poliittisen järjes-

telmän uudistamiseksi. Heidän mieles-
tään Libanoniin tarvitaan uusi vaalilaki,
tasa-arvoinen perhelainsäädäntö ja
verotus, joka jakaa vaurautta nykyistä
tasaisemmin. Nyt rikkaimpia verotetaan
tuskin lainkaan. Heidän tavoitteenaan
on maallistunut ja tasa-arvoinen valtio,
jossa kaikilla kansalaisilla on yhtäläiset
oikeudet ja mahdollisuudet vaikuttaa.

Kansannousu on hiipunut pande-
mian aikana, mutta toive yhteiskun-
nasta ilman korruptiota elää. Vielä se
ei toteutunut, mutta ajatus ehti juurtua
ihmisten mieliin. •

Jenny Gustafsson on Libanonissa
asuva toimittaja ja valokuvaaja.
Ruotsin kielestä suomentanut
ja toimittanut Tiina Kirkas.

Artikkeli on luettavissa
ruotsiksi Kehitys-Utvecklingin
verkkosivuilla kehityislehti.fi.

AFGANISTANILLA VIELÄ PITKÄ MATKA RAUHAAN

Kabulin hallitus ja talebanliike etsivät neuvottelupöydässä ulospääsyä pitkästä konfliktista. Samaan aikaan kuolonuhrien määrä kasvaa.

Maanantaiaamu lokakuun lopussa Kabulin yliopistolla. Kaksi asemiestä tunkeutuu sisään rakennukseen, jossa hallinto-opin opiskelijat istuvat luennolla. 18 opiskelijaa kuolee tulituksessa, heistä kymmenen on nuoria naisia.

Vain vajaa kaksi viikkoa aiemmin terroristit olivat iskeneet toiseen oppilaitokseen: 22 opiskelijaa kuoli, yli 100 haavoittui.

Afganistanin johto on typertynyt. Hallitus on

istunut neuvottelupöydässä kapinallisliike talebanin kanssa Qatarin Dohassa syyskuun puolesta välistä asti, mutta terrori-iskut siviilejä vastaan ovat tuona aikana vain kiihtyneet. Iskuissa on kuollut tai haavoittunut satoja siviileitä.

Vuoden 2020 aikana on kuollut jo noin 2 300 afgaanisiviiliä. Kolmannes heistä on lapsia, mikä on enemmän kuin missään muussa konfliktissa.

Talebanit kiistävät olevansa tuoreiden iskujen takana, mutta esimerkiksi Kabulin yliopisto-iskussa jäljet viittaavat viranomaisten mukaan vahvasti juuri heihin.

Talebanien valtakaudella vuosina 1996–2001 tytöt eivät saaneet käydä lainkaan koulua. Nyt 40 prosenttia koulunsa aloittavista afganistanilaisista lapsista on tyttöjä. Kuva Kabulistista heinäkuulta 2019.

Neuvottelut jumittavat

Ainoa nainen Dohan neuvottelupöydän ääressä on ollut **Fawzia Koofi**, 45. Hän on tunnettu naisten oikeuksien puolustaja, kansanedustaja ja entinen parlamentin varapuhemies. Hän oli yksi vuoden 2020 Nobelin rauhanpalkintoehdokkaista.

Marraskuun alussa Koofi on turhautunut.

”Olemme neuvottelleet jo 50 päivää, mutta olemme jumissa. Väkivalta kiihtyy, emmekä ole löytäneet yksimielisyyttä edes siitä, mikä on neuvottelujen lähtökohta”, Koofi sanoo puhelinhaastattelussa Dohasta.

Taleban sopi helmikuussa 2020 presidentti **Donald Trumpin** hallinnon kanssa amerikkalais-sotilaiden vetämisestä pois maasta. Sopimuksen ehto oli, että taleban alkaa neuvotella rauhasta Kabulin hallituksen kanssa. Ei juuri muuta.

Taleban pitää tuota sopimusta neuvottelujen pohjana.

”Me kuitenkin edustamme Afganistanin kansaa sekä maan hallitusta. Mielestäni molempien osapuolten lähtökohta on huomioitava”, Koofi sanoo.

”Tämän jumin takia me emme ole päässeet puhumaan neuvottelujen todellisista asiasisällöistä – rauhasta, maan perustuslaista tai naisten ja tyttöjen asemasta.”

Kaikki ovat vaarassa

Fawzia Koofi varoittaa, että nopeaa läpimurtoa on Dohasta turha odottaa.

”Rauhan rakentaminen kestää vielä pitkään.”

Neuvottelujen takarajaksi on asetettu 1. toukokuuta 2021. Neuvotteluja käydään vain afgaanien kesken: rauhanvälittäjää ei huoneessa istu.

Hallituksen asema neuvottelupöydässä on muutoinkin tukala.

Talebanin arvioidaan hallitsevan yli puolta Afganistanin maa-alueesta, ja Yhdysvallat vetää jo sotilaitaan maasta. Jotkut epäilevät, että taleban käy vain näennäisneuvotteluja. Ilman amerikkalaisjoukkojen tukea Afganistanin puolustusvoimat on talebanille helppo vastus.

Koofi ei ole halunnut päästää vastapuoltakaan helpolla. Hän on tavan takaa nostonut kipsatun oikean kätensä neuvottelupöydän päälle muistuttamaan, että tässä konfliktissa jokainen on vaarassa. Koofia kuljettaneeseen autoon hyökättiin elokuussa vain muuttama viikko ennen neuvottelujen alkua, ja Koofi sai ampumavamman käteensä. Taleban kiisti syyllistyneensä iskuun.

Yleisesti kuitenkin tiedetään, että naisten oikeuksia tiukasti puolustava Koofi on talebanin inhokkilistan kärjessä.

Käymälöitä ja naispoliiseja

Vuoden 2002 jälkeen Suomi on tukenut Afganistania kehitysapuvaroistaan kaikkiaan 385 miljoonalla eurolla. Afganistan onkin Suomen kehitysavun suurin vastaanottaja. Naisten asema, hyvä hallinto, ihmisoikeudet ja koulunkäynnin tukeminen ovat olleet Suomen keskeiset tavoitteet.

Erityisesti naisten ja tyttöjen asema on vuosien mittaan parantunut. Naisista merkittävä osa käy nykyään töissä kodin ulkopuolella, mikä oli mahdollista talebanin valtakaudella vuosina 1996–2001. Tytöt taas eivät saaneet tuolloin käydä koulua, mutta nyt jo 40 prosenttia koulunsa aloittavista on tyttöjä.

Fawzia Koofi (oik.) osallistui kesäkuussa 2019 rauhan-neuvotteluja valmistelemaan kokoukseen Dohassa Qatarissa. Vasemmalla naisaktivisti Laila Jafari.

Taisteluiden takia auttaminen on kuitenkin vaikeaa. Tavanomaisia kahdenvälisiä hankkeita on lähes mahdoton toteuttaa. Siksi Suomenkin rahat menevät valtaosin Maailmanpankin ja YK:n kautta. Marie Stopes -järjestön kautta Suomi on tukenut turvallista äitiyttä. Järjestön klinikan tiloissa naiset rohkaistuvat pyytämään ehkäisypillereitä ja kerto- maan lääkärille huolistaan. Afganistan on edelleen maailman vaarallisimpia maita tulla äidiksi. Vaikka kätilöiden koulutusta on lisätty, he eivät pääse kyliin, joissa taistellaan tai taleban pitää valtaa. Kuitenkin juuri syrjäisissä ja vanhoillisissa kylissä on eniten riskisynnyttäjiä: tytöt naitetaan lapsina ja synnytysten välit ovat lyhyet.

AFGANISTANIA TUETAAN, MUTTA SITÄ ENNEN SIVIILIIEN TAPPAMISEN ON LOPUTTAVA

ULKOMINISTERI Pekka Haavisto ja kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri **Ville Skinnari** saattoivat huokaista syvään marraskuun 24. päivän illalla. Takana oli Geneven avustajakokous, jossa lähes 70 maata ja yli 30 järjestöä lupasivat tukea Afganistania vastakin. Suomi oli keskeisenä järjestäjänä ja yhtenä puheenjohtajista kokouksessa, jonka lopputulosta pidettiin yleisesti menestyksenä.

Afganistanille luvattiin apua ensi vuodelle 3,3 miljardia Yhdysvaltain dollaria ja saman verran seuraavina kolmena vuotena. Summa on pienempi kuin edellinen neljän vuoden tukipaketti, joka oli noin 15 miljardia dollaria. Esimerkiksi Euroopan unionin jäsenmaat pitivät tukensa kuitenkin entisellä tasollaan. Suomi nosti omaa apuaan noin kahdella miljoonalla eurolla 30 miljoonaan euroon vuodessa. Tuki kanavoidaan pääosin monenkeskisten järjestöjen kautta.

Samaan aikaan monen afgaanitytön opintie päättyy kuukautisten alkamiseen. Siksi suomalaisrahalla on parannettu kouluissa käymälöitä ja käsienvesupaikkoja YK:n lastenjärjestön Unicefin kautta. Suomi on tukenut myös siviilikriisinhallintaa, erityisesti naispoliisien työtä. Yksi koulutetuista poliiseista on kuuden lapsen äiti **Farida Hamid**. Hän sanoo, että suomalaisten naiskouluttajien tulo Kabuliin on ollut liki vallankumouksellista. ”Jokaisen koulutusjakson jälkeen mieskollegoiden asenne meitä kohtaan on parantunut. He kun ymmärtävät, että jonain päivänä me saatamme olla heidän esinaisiaan.”

Rahalla on väliä Kansainvälinen yhteisö uskoo, että juuri raha saa taistelemiseen väsyneen talebanin pysymään neuvottelupöydässä. Jos kapinallisliike saa Kabulissa valtaa, myös se tarvitsee jokaisen apudollarin maan pyörittämiseen. Suomi on valmis tukemaan Afganistania vastaan, mutta vain tiukoin reunaehdoin, sanoo Geneven avustajakokouksen erityislähettiläs **Janne Taalas**. 19 vuodessa maassa on saatu aikaan tuntuvaa kehitystä, eikä näitä saavutuksia haluta vaarantaa. Siksi myös tulevan hallituksen on kunnioitettava ihmisoikeuksia, demokratiaa, oikeusvaltiota ja naisten asemaa. Jos näin ei tapahdu, rahoitus voidaan katkaista. ”Talebanien johtamaa emiraattia eivät suomalaiset veronmaksajat tule tukemaan”, Taalas sanoo. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja tietokirjailija.

TIMO MIETTINEN

Vauhdittaako korona demokratian kriisiä?

PÄÄTTYVÄ VUOSI 2020 tullaan muistamaan covid-19-viruksesta ja sen poikkeuksellisista vaikutuksista terveyteen, talouteen ja sosiaaliseen elämään. Virus on tarjonnut oppitunnin useammastakin poikkeustilasta: talous voidaan pysäyttää, sosiaaliset suhteet katkaista ja leikkausjonot jättää purkamatta. Ihmisille ja yrityksille koituvat seuraukset ovat monumentaalisen suuria. Viruksen poliittiset seuraukset ovat sen sijaan pitkälti hämärän peitossa. On liian aikaista sanoa, voimistaako kriisi liberaalia demokratiaa vai vahvistaako se autoritarismia. Kiinan itsevaltaisella hallinnolla oli epäilemättä osuutensa viruksen vakavuuden vähättelemisessä varsinkin kriisin alkuvaiheessa. Toisaalta alkuvaikeuksien jälkeen se on onnistunut selättämään ja tukahduttamaan vakavan toisen aallon syntymisen. Liberalismi ei sekään voi julistautua voittajaksi. Ruotsi on uskonut asiantuntijavetoiseen päätöksentekoon ja talousliberaaliin kriisinhoitoon, jossa vältetään viimeiseen asti taloudellisen toiminnan suoria rajoituksia. Tämä ei näyttäisi tuoneen merkittävää etua ainakaan pohjoismaisessa vertailussa. Jonkinlaiset rajoitustoimet yhdistettynä vastuulliseen käyttäytymiseen näyttävätkin voittavalta yhdistelmältä. Talous ja terveys eivät ole kriisissä vastakkain. Pandemian globaali hillintä on parasta talouspolitiikkaa.

VOIDAAN KUITENKIN sanoa, että korona on kiihdyttänyt monia maailmanpolitiikan kehityskulkuja. Monenkeskisen yhteistyön korvautuminen suurvaltakamppailulla on näkynyt esimerkiksi Maailman terveysjärjestön WHO:n resurssien leikkauksina. Ajatus ”kiinalaisesta viruksesta” sopii hyvin Yhdysvaltain presidentin **Donald Trumpin** vastakkainasettelua korostavaan maailmankuvaan. Kansallinen näkökulma korostui aluksi myös Euroopassa, jossa lääketieteellisiä suojavälineitä hamstrattiin oma kansallinen etu edellä. Euroopan unionin elpymispakettia voidaan sen sijaan pitää ratkaisuna, jossa se vihdoin hyödyntää mahdollisuuttaan toimia yhtenä vahvana rintamana. Näin erityisesti, jos oikeusvaltioperiaatteeseen liittyvät ongelmat saadaan ratkaistua. Vaikka monet ovat pitäneet koronaa kuoliniskuna asiantuntijavastaiselle populismille, todellisuus on valitettavasti toinen. Yhdysvaltalaisen Freedom House -järjestön selvityksen mukaan monet nationalismin ja populismin kehityskulut ovat pikemminkin vahvistuneet kuin heiken-

ITINA KOSKINEN

tyneet koronan seurauksena. Näin on käynyt esimerkiksi hallinnon huonossa läpinäkyvyydessä ja vähemmistöihin kohdistuvassa syrjinnässä. Kyse on globaalista ongelmasta, joka vaivaa myös kehittyviä talouksia. Raportin mukaan Intiassa ja Sri Lankassa muslimit on leimattu ”supertartuttajiksi”, monessa maassa syyllisiä ovat pakolaiset. Turkin **Recep Tayyip Erdoğanin** tavoin hallitsijat käyttävät kriisiä tekosyynä vallan keskittämiseen. Kaikki kehityskulut eivät tosin näy indekseissä, jotka perustuvat hallinnollisiin ja institutionaaliisiin tekijöihin. Monet Aasian maat ovat onnistuneet kääntämään edukseen aiemmat kokemuksensa pandemioiden hallinnasta. Suh-teellisesta köyhyydestään huolimatta Uruguay on noussut Etelä-Amerikan menestystarinaksi ennen kaikkea vahvan julkisen terveydenhuoltonsa ansiosta. Senegal taas on Afrikan innovaatiomestari otettuaan ensimmäisenä käyttöön edullisen pikatestin, joka antaa koronatuloksen vain kymmenessä minuutissa. Ehkäpä taloudellisen kehityksasteen ohella on olennaista kiinnittää huomiota yhteiskunnalliseen luottamukseen ja tasa-arvoon. Ankarinkaan itsevaltius ei välttämättä kykene riskiryhmien absoluuttiseen eristämiseen, käsienvesusta puhumattakaan. Siihen tarvitaan yhteistyötä ja luottamusta: uskoa siihen, että muutkin tekevät osansa.

Kirjoittaja on dosentti Helsingin yliopistossa.

PANDEMIAN JÄLKEEN EI OLE PALUUTA ENTISEEN

Koronakriisi kärjistää taloudellisia ja yhteiskunnallisia ongelmia sekä ruokkii konflikteja hauraissa valtioissa. Erityisen vaikea tilanne on Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja Lähi-idässä, kirjoittaa ulkoministeriön neuvonantaja Olli Ruohomäki.

Jo entuudestaan väkivallasta kärsivät maat ovat joutuneet koronaviruspandemian seurauksena lähes ylivoimaiseen tilanteeseen. Niiden kykyä sietää kriisejä koetellaan ennennäkemättömällä tavalla. On todennäköistä, että pandemian terveysvaikutuksia suuremmaksi kysymykseksi nousevat taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat, jotka saattavat kyteä useita vuosia. Ne puolestaan heikentävät turvallisuustilannetta. Kun ansiotulot pienentyvät ja logistiikkaketjut katkeavat, paniikki, levottomuus ja epävakaus muodostavat todellisen uhan.

YK:n pääsihteeri **António Guterresin** mukaan konfliktit edesauttavat selvästi koronan leviämistä. Vaikka osa aseellisista ryhmistä on suostunut hänen heinäkuiseen vetoomukseensa tulitauosta, muun muassa jihadistijärjestö Isis on käyttänyt pandemiaa hyväkseen agendansa edistämiseksi. Afganistanissa taas koronavirus on vain yksi monista päällekkäisistä ongelmista, joita ovat esimerkiksi ruokaturvattomuus, työttömyys ja poliittinen kuohunta. Konfliktialueilta on myös vaikea saada luotettavaa tietoa koronatilanteesta. Usein terveydenhuoltopalvelut ovat olemattomat ja hoitohenkilökunta aseryhmien iskujen kohteena. Konfliktit ajavat ihmisiä suurkaupunkeihin, joissa on ennestään suuria ongelmia. Nyt ne saattavat toimia myös viruslinkoina.

Punaisen Ristin kansainvälisen komitean tuoreessa raportissa todetaan, että Afrikassa yritetään selviytyä nykyisistä konflikteista samaan aikaan, kun uusia ilmaantuu. Eteläafrikkalainen Institute of Security Studies puolestaan laskee, että viime

vuonna Afrikassa kirjattiin 21 600 aseellista yhteenottoa. Se oli yli kolmanneksen enemmän kuin sitä edeltävänä vuotena.

Kriisit kärjistyvät Afrikassa ja Lähi-idässä

Afrikassa ongelmallisimmat maat ja alueet ovat Mali, Niger, Burkina Faso, Pohjois-Nigeria, Tšad-järven alue, Keski-Afrikan tasavalta ja Kongon demokraattinen tasavalta. Näissä maissa keskushallinto on menettänyt otteensa laajoista alueista koronapandemian, öljyn hintasodan ja talouskriisin seurauksena. Hallinnon legitimizeetti myös kyseenalaistetaan jatkuvasti.

Kohtuullisen vakaana pidettyyn Mosambikiin on myös kehkeytynyt turvallisuusongelma Cabo Delgadon alueelle, jonka rannikon läheisyydessä on mittavat maakaasukentät. Venäläinen palkkasotilasyhtiö Wagner on toiminut alueella, ja paikallisilla islamisteilla on ilmeisiä Isis-kytköksiä.

Lähi-idässä Irakin tilanne on edelleen hauras, eikä Isisin syntyyn liittyviä kysymyksiä ole kyetty ratkaisemaan. Yhdysvaltain ja Iranin kireät välit pahentavat tilannetta. Syyriaan on vahvistumassa autoritaarinen ”rauha”, kun **Bašar al-Assad** on Venäjän tuella vallannut takaisin suurimman osan maasta. Israelin ja palestiinalaisten suhteet ovat huonontuneet samalla, kun Länsirannalla ja etenkin Gazassa koronatilanne on vakava. Jemenissä humanitaarinen tilanne vaikeutuu eikä rauhanprosessi etene. Libyassa jatkuu sisällissota, johon on sotkeutunut useita ulkovaltoja.

Useat Afrikan taloudet ovat jo entuudestaan velkaantuneita, ja pandemia lisää niiden velkataakkaa. Vuosien kehityspennisteluk ovat vaarassa nollautua.

Afganistanissa Yhdysvaltojen ja talebanliikkeen sopimus kestää, jos aseellisia iskuja ei voida yhdistää talebaneihin. Suuri ongelma on, miten heiveröinen Kabuln hallinto kykenee vakuuttamaan eripuraiset toimijat poliittisesta yhteiselosta talebanien kanssa.

Koronapandemia vaikuttaa myös rauhanturvamiseen. YK:lla on Afrikassa seitsemän kriisinhalintaoperaatiota ja 17 poliittista missiota, joiden tavoite on mahdollistaa rauhanomainen kehitys. Jo nyt on näyttöä siitä, että koronapandemia vähentää näiden operaatioiden ja missioiden tehokkuutta ja toimintamahdollisuuksia. Joissakin maissa on raportoitu paikallisen väestön vihamielistä suhtautumista niiden kansainväliseen henkilöstöön. Harhaanjohtavan tiedon mukaan ulkomaalaiset levittävät koronavirusta.

Lisäksi pandemia vaikuttaa erittäin kielteisesti Afrikan mantereen 25,2 miljoonan sisäiseen pakolaiseen.

Haavoittuvuus vaihtelee

Etiopiassa, Keniassa, Liberiassa, Etelä-Afrikassa ja Intiassa on puhjennut väkivaltaisuuksia, kun poliisi on pyrkinyt toimeenpanemaan hallituksen määräämiä karanteeneja. Levottomuuksien riski kasvaa, kun rokotteiden kehittäminen viivästyy eikä niitä välttämättä kyetä jakamaan kaikille

suurkaupunkien väestöryhmille. Monissa maissa viranomaiset eivät halua arvioida aikaa rokotesuojan syntymiseen, koska ne pelkäävät yhteiskunnallista kuohuntaa ja väkivaltaisia yhteenottoja eri väestöryhmien ja virkavallan kesken.

Useat Afrikan taloudet ovat jo entuudestaan velkaantuneita, ja pandemia lisää niiden velkataakkaa. Vuosien kehityspennisteluk ovat vaarassa nollautua. Afrikan unioni ja mantereiden valtionvarainministerit ovatkin pyytäneet kansainväliseltä yhteisöltä 100 miljardia Yhdysvaltain dollaria apua terveyspalveluiden, elinkeinojen ja haavoittuvien ryhmien tukiverkkojen turvaamiseksi.

Afrikan maiden haavoittuvuus ja niiden kyky sietää kriisejä vaihtelevat toki suuresti. Inform Covid Risk -indeksin mukaan koko Saharan eteläpuolinen Afrika on korkean riskin aluetta. Kaikkein haavoittuvimpia maita ovat Tšad, Keski-Afrikan tasavalta ja Kongon demokraattinen tasavalta. Etelä-Afrikassa on paras koronaviruksen testauskapasiteetti, mutta esimerkiksi Kapkaupungin slummissa Khayelitshassa tilanne on huono. Muualla maailmassa ainoastaan Afganistan, Pakistan ja Jemen ovat indeksin mukaan korkean riskin maita.

Valtiorakenteet murtuvat

Useissa hauraissa valtioissa rikollistoimijat käyttävät hyväkseen tilannetta, jossa turvallisuusjoukot

ovat kiinni taisteluissa eri kapinallisliikkeitä vastaan. Pitkällä aikavälillä näiden valtioiden poliittiset järjestelmät sirpaloituvat entisestään. Tälle vuodelle suunnitelluista vaaleista jo lähes 70 on peruttu tai siirretty.

Covid-19 on antanut vipuvartta etenkin autoritaarisille johtajille. Paikoin poikkeustilat jäävät pysyviksi, mikä heikentää yhteiskuntarauhaa ja kaventaa kehityksen edellytyksiä. Erilaiset poliittiset tahot ja voimat näkevät tilaisuutensa pyrkiä valtaan, kun nykyiset hallinnot eivät kykene vastaamaan kansalaisten huoliin ja tarpeisiin. Autoritaariset johtajat kiristävät kriisitilanteissa otettaan vallasta, ja kun kansalaiset saavat tarpeekseen, tilanne purkautuu väkivaltana, kuten Egyptin Kairossa ja Syyrian Homsissa vuonna 2011.

Nykyinen tilanne poikkeaa kuitenkin aikaisemmasta siten, että hauraat yhteiskunnat ovat koronapandemian seurauksena entistäkin kovemmalla koetuksella, joten kuohunta ja epävakaus tulevat olemaan ennennäkemätöntä. Sisällissodat eivät ole mahdottomia romahtamaisillaan olevissa valtioissa.

Synkältä näyttää

Hallitsemattomien alueiden kaari laajenee eteläisestä Aasiasta Lähi-idän kautta Saheliin ja osaan Pohjois-Afrikkaa ja Afrikan sarvea. Tämä vyöhyke tuottaa lisää epävakautta, konflikteja, siirtolaisia ja pakolaisia sekä inhimillistä kärsimystä.

Eurooppa käpertyy itseensä koronaviruspandemian aiheuttamien ongelmien seurauksena eikä kykene auttamaan riittävästi romahtavia hauraita valtioita. Näin toimii myös Yhdysvallat. Venäjä, Kiina ja Iran hämmentävät tilannetta ja edistävät omia intressejään tukemalla hauraissa valtioissa lukuisia ei-valtiollisia aseryhmiä.

YK ei kykene vastaamaan, koska turvallisuusneuvosto on halvaantunut.

Koronapandemia ennakoi tulevaa maailman-aikaa. Covid 19:n jälkeen ilmaantuu tihenevää tahtia muita terveysuhkia, jotka panevat ihmis-kunnan polvilleen. Kyse ei ole siitä, toistuvatko koronapandemian tai jonkin toisen terveysuhan seuraukset vaan siitä, milloin näin tapahtuu ja millä voimalla.

Varmaa on, että olemme siirtymässä maailmanlaajuisen kaaoksen aikakauteen, josta ei ole paluuta menneeseen, edes jotenkin ennustettavaan todellisuuteen. •

Kirjoittaja on neuvonantaja ulkoministeriössä.

Eurooppa käpertyy itseensä koronaviruspandemian aiheuttamien ongelmien seurauksena eikä kykene auttamaan riittävästi romahtavia hauraita valtioita. Näin toimii myös Yhdysvallat.

HENRY MUNANGATIRE

Poliittinen sorto tuhoaa talouden lisäksi ympäristön

Olematon jätehuolto ja laiton kullankaivuu saastuttavat joet, järvet ja ihmisten juomaveden Zimbabwessa. Surkean ympäristöhallinnon seurauksista kärsivät myös sen naapurimaat eteläisessä Afrikassa.

Zimbabwe oli kerran Afrikan nouseva tähti. Maa ylpeili van- kalla inhimillisellä pääomallaan, huomattavan rikkailla luonnon- varoillaan ja nykyaikaisella infrastruk- tuurillaan. Zimbabwe tuotti Afrikan suurimmat maissi-, vehnä- ja soijapapu- sadot. Maataloustuotteiden viejänä sitä kutsuttiin Afrikan vilja-aitaksi. Miten kauas tästä maa onkaan vajonnut.

Tänään Zimbabwe voi tuskin ruokkia omaa väestöään, muusta maanosasta puhumattakaan. Maailman ruokaohjel-

man WFP:n mukaan noin 8,6 miljoonaa zimbabwelaista on avun tarpeessa, ja vuonna 2020 akuutin aliravitsemuksen ennustetaan nousevan 15 prosentilla koronaviruspandemian seurauksena. Hallitus ei myöskään pysty tarjoamaan kansalaisilleen peruspalveluja, kuten puhdasta juomavettä, terveydenhuoltoa, asianmukaisia asuinoloja eikä koulu- tusta.

Samaan aikaan Zimbabwe kärsii yhdestä historiansa pahimmista talous- romahduksista, jo toisen kerran hieman

yli vuosikymmenen aikana. Maata koettelevat hallitsematon inflaatio, vakava polttoainepula, pitkittyneet säh- kökatkot ja kasvava työttömyys. Noin 90 prosenttia zimbabwelaista sinnit- telee epävirallisen sektorin varassa.

ZIMBABWEN ONGELMAT alkoivat huo- nosti hoidetusta taloudesta presidentti **Robert Mugaben** aikana. Hänen 37 vuotta kestänyttä valtakauttaan leimasi vakava ja usein väkivaltainen poliittinen sorto. Armeija pakotti Mugaben eroa-

maan vuonna 2017, mutta Mugaben seuraaja **Emmerson Mnangagwa** ja hänet valtaan auttanut sotilasjunta eivät ole saaneet aikaan suurta muu- tosta. He ovat tehneet hyvin vähän talouden elvyttämiseksi sekä investointien ja kasvun edellytysten aikaansaamiseksi. Samalla Mugaben aikaiset sortavat toi- mintatavat ovat jatkuneet.

Hallinnon toimista kärsii zimbabwe- laisten lisäksi ympäristö. Zimbabween metsäkomissio arvioi, että maa menet- tää 330 000 hehtaaria metsää vuosittain, ja että maan metsäpeitto on huvennut 53 prosentista 45 prosenttiin vuoden 2014 jälkeen. Metsäkadon pääsyy on zim- babwelaisten riippuvuus polttopuusta. Ruoanlaitossa käytettävästä energiasta 70 prosenttia on peräisin puusta, sillä sähköä ei ole tarjolla ja kaasu on kallista.

Viime vuosikymmenen aikana Zimbabween metsäkato on vähentänyt alueen vuosittaista sademäärää, sillä

puiden yli liikkueensa ilma tuottaa kaksi kertaa enem- män sadetta kuin puuttoman maan yllä. Zimbabween troop- pinen sijainti lisää maan haavoittuvuutta vaihtuville sademäärille, ja tilanne on johtanut toistuviin kuivuus- kausiin, jotka ovat heikentäneet ruokaturvaa.

Sateiden väheneminen on vaikut- tanut myös sähkönjakeluun pakotta- malla sulkemaan osittain Kariba-järven vesivoimalan vuonna 2019. Voimala vas- taa yli 50 prosentista Zimbabween säh- kön saannista ja toimittaa sähköä myös Sambiaan. Zimbabwella ei ole ulkomaan valuuttaa, jolla hankkia korvaavaa säh- köä Mosambikista ja Etelä-Afrikasta. Vuonna 2019 jopa 18 tunnin sähkökatkot olivat tavanomaisia ja häiritsivät talou- dellista toimintaa.

KAUPUNKIEN JÄTEHUOLLOSSA ja juoma- kelpoisen veden toimittamisessa halli- tus näyttää epäonnistuneen tarkoituk- sella. Viimeiset 20 vuotta **Nelson Chamisan** johtama oppositio MDC–A (Movement for Democratic Change Alliance) on lisännyt kannatustaan ja kontrolloi nyt 26:a kaikkiaan 32:sta kau- punkien paikallishallinnosta. Vakiinnut- taakseen asemansa Emmerson Mnangagwan puolue ZANU–PF (Zimbabwe African National Union–Patriotic Front) on käyttänyt valtaansa ja kiertänyt perustuslain määräyksiä, jotka jakavat asukkaille ja paikallisviranomaisille vastuuta palvelujen tuottamisessa.

Peruspalveluilla politikointi on vaa- rantanut vakavasti niiden saatavuuden. Huonon jätehuollon vuoksi jätevedet ovat saastuttaneet pahoin pääkaupunki Hararen suurimman vesivaraston, Chivero-järven. Järveen kerääntyneet ravin- teet ovat saaneet kasvit rehottamaan, ja järvi on rehevöitynyt. Hararen kaupun- ginvaltuuston tuoreen raportin mukaan Chivero-järven saastuneessa vedessä on aineita, joilla on yhteys maksa- ja keskushermostosairauksiin.

Hararen tärkein vedenkäsittely- laitos on rakennettu 300 000 ihmisen tarpeisiin. Nyt se toimittaa vettä yli 1,5 miljoonalle ihmiselle – ja heikoin tulok- sin. Puutteellinen jätevedenkäsittely ja juomakelpoisen veden puute aiheuttivat vuoden 2008 koleraepidemian, joka vaa- ti yli 4 000 ihmisen hengen.

Myös kultakaivostoiminta, joka on ollut maan talouden veturi jo ennen siir- tomaa-aikaa, vaarantaa zimbabwelaisten terveyden. Poliittinen epävarmuus ja epäsuotuisa liiketoimintaympäristö ovat vähentäneet teollisuuden inves- tointeja. Noin 60 prosenttia kaivostoi- minnasta toimiikin laittomasti, eikä ympäristö- tai terveysvaatimuksia huomioida mitenkään. Tämän takia Zimbabwesta Mosambikiin virtaava Mazowe-joki on saastunut entisestään. Mosambikissa joen myrkyllistä vettä käytetään kotitalouksien, virkistyskes- ja maatalouden tarpeisiin.

Ympäristöstandardien edistäminen ei ole Zimbabween hallituksen prioriteet- teja, sillä kulta on arvokas ulkomaisen valuutan lähde. Korruptiota tarkkaile- van kansalaisjärjestön Zimbabwe Transparency Internationalin mukaan maa kuitenkin menettää vuosittain yli 200 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria, kun valtavia määriä kultaa myydään pimeillä markkinoilla ja salakuljetetaan maasta esimerkiksi Dubaihin ja Ete- lä-Afrikkaan.

Zimbabwessa yhdistyvät poliittinen sorto, huono hallinto ja pilaantunut ympäristö. Yhdistelmän pitäisi huolet- taa meitä kaikkia, sillä sen vaikutukset eivät tunnusta valtioiden rajoja. •

Henry Munangatire on kehityksen ja median asiantuntija sekä #ThisFlag -kansalaisliikkeen perustaja. Hän on myös Zimbabween Konrad Adenauer -säätiön entinen jäsen.

© Project Syndicate

Englannin kielestä suomentanut Outi Einola-Head. Lisää Project Syndicaten puheenvuoroja Kehitys-Utvecklingin verkkosivuilla osoitteessa kehityslehti.fi.

Amin Hamid kerää akasiapuun pihkaa sonkilla, pitkällä puukepillä, jonka päässä on terävä metallikoukku. Viljelykset sijaitsevat hänen kotikylänsä Timnan liepeillä Kordofanissa, eteläisen Sudanin kuivassa hiekkaerämaassa. Akasiapuut sitovat hyvin tyypeä ja siksi parantavat myös esimerkiksi sesamin ja maapähkinän kasvua.

TAHMEAN KULLAN MAA

Akasiapuun pihka tunnetaan arabikumina, jota tarvitaan sakeuttamisaineena virvoitusjuomissa, makeisissa ja leivonnaisissa. Sitä käytetään myös lääkkeissä, maaleissa ja kosmetiikassa. Kaksi kolmasosaa maailman arabikumista tuotetaan Sudanissa.

Amin Hamid ojentaa tahmaisia käsiään. Akasiapuun pihka kerätään keskellä päivää, kun lämpö on ehtinyt sitä jo pehmentää. ”Aamuisin olisi viileämpää mutta työskentely olisi vaikeampaa, kun pihka on kovaa ja sitä on hankala irrottaa.”

Akasiapuuta on viilletävä veitsellä juuri sopivasti, jotta se tuottaisi tasaisesti pihkaa. Puut puhdistetaan pihkasta kahden viikon välein.

Kordofanin Timnasta arabikumi kuljetetaan läheiseen kaupunkiin Elobeydiin, jossa se puhdistetaan, lajitellaan ja paketoidaan teollisuusalueen tiloissa. Työ tehdään käsin: Hawa Mohammad noukkii pois hiekanjyvät ja oksanpalat kumipaakuista, jotka murskataan mureniksi puunuijalla. Puhdas lopputulos varmistetaan toistamalla käsittely moneen kertaan. Puolet Sudanissa tuotetusta arabikumista viedään Eurooppaan, lähinnä Ranskaan, jossa se jalostetaan jauheeksi. Elintarvikkeissa sen koodi on E414.

Hawa Mohammed puhdistaa
työkseen arabikumia
teollisuusalueella, jossa
käsitellään ja pakataan myös
sesamia ja maapähkinöitä.

Lounastauolla Hawa Mohammed
ja hänen työkaverinsa nauttivat
eväinään friteerattua falafelia,
salaattia ja leipää.

Timnassa kaikki perheet keräävät arabikumia ainakin osan aikaa vuodesta. Sen lisäksi, että arabikumia myydään globaalin teollisuuden tarpeisiin, paikalliset lääkitsevät sillä vatsaongelmia ja särkeviä niveliä. Sudanissa kauppiat markkinoivat arabikumia myös superruokana, joka vahvistaa puolustuskykyä ja edistää vitamiinien imeytymistä.

Jenny Gustafsson on vapaa toimittaja ja valokuvaaja. Ruotsin kielestä suomentanut Tiina Kirkas.

Artikkeli on luettavissa ruotsiksi Kehitys-Utvecklingin verkkosivuilla kehityislehti.fi.

SIJOITTAJAT TAVOITTELEVAT KESTÄVÄÄ KEHITYSTÄ

Vaikuttavuussijoituksilta odotetaan taloudellista tuottoa sekä mitattavaa hyötyä ympäristölle ja yhteiskunnalle. Vielä sijoittaminen on mahdollista lähinnä alan ammattilaisille.

Pienlainoja Ugandan köyhille naisyrityksille, aurinkovoimaa Tansanian sähköttömiin kyliin ja kohtuuhintaisia asuntoja Intiaan.

Nämä köyhyyttä ja ympäristöongelmia vähentävät hankkeet voisivat hyvin olla perinteistä kehitysyhteistyötä, mutta tällä kertaa kyse on voittoa tavoittelevien yksityisten rahoittajien sijoituskohteista.

Yritysten ympäristö- ja yhteiskunnalliset vaikutukset huomioon ottava vastuullinen sijoittaminen on jo rahamaailman valtavirtaa, mutta nyt suosio- taan kasvattaa myös vaikuttavuussijoittaminen.

”Vaikuttavuussijoittamisessa on kaksi tavoitetta. Sijoituksille tavoitellaan tuottoa siinä missä muillekin sijoituksille. Lisäksi haetaan yhteiskunnalle ja ympäristölle hyötyjä, jotka on myös pystyttävä mittaamaan”, varainhoitoyhtiö Taalerin sijoitusjohtaja **Pekka Samuelsson** tiivistää.

Uusiutuva energia kiinnostaa

Kaikkiin pääomavirtoihin suhteutettuna vaikuttavuussijoittaminen on edelleen marginaalinen ilmiö, mutta isoista rahamääristä on kuitenkin jo nyt kyse.

Vaikuttavuussijoittajien yhteistyöjärjestö Global Impact Investing Network (GIIN) arvioi tuoreimassa raportissaan, että vaikuttavuussijoitusten yhteenlaskettu arvo on noussut runsaaseen 600 miljardiin euroon. Se on noin kymmenen kertaa Suomen valtion budjettia suurempi summa.

Eniten sijoituksia on tehty energiasektorille, jossa aurinko- ja tuulivoimalla tuotetusta uusiutuvasta energiasta on tullut kilpailukykyinen fossiililla polttoaineilla tehtyyn energiaan verrattuna.

Vaikuttavuussijoittajien suosimia kohteita löytyy myös rahoituspalveluista. Niitä ovat esimerkiksi yrityksiä ja mikroyrityksiä lainoittavat rahastot kehittyvissä maissa.

Nousevia kohteita ovat myös vesi- ja sanitatiopalveluja tai maataloustuotantoa parantavat yritykset.

”Vaikuttavuussijoittaminen on välttämätön lisä, kun kestävä kehityksen tavoitteet pyritään saavuttamaan vuoteen 2030 mennessä.”

Toistaiseksi valtaosa vaikuttavuussijoittajien rahoista suuntautuu muualle kuin köyhiin kehitysmaihin. GIINin raportin mukaan Afrikan osuus sijoituksista oli viime vuonna vain seitsemän prosenttia.

Suurin osa sijoituskohteista on Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Kehittyvissä maissa sijoitukset keskittyvät Kiinan, Intian ja Brasilian kaltaisiin isoihin talouksiin.

Vauhtia kestävä kehityksen tavoitteista

Vaikuttavuussijoittamisesta alettiin puhua, kun julkisen sektorin ja kansalaisjärjestöjen ohella myös yksityiset sijoittajat alkoivat kiinnostua kestävä kehityksen edistämisestä.

Käännekohta oli vuonna 2015 sovitut YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, joiden saavuttamiseen haluttiin yksityinen sektori entistä tiiviimmin mukaan.

”Vaikuttavuussijoittamisella ei ratkaista kaikkia maailman ongelmia. Se on kuitenkin välttämätön lisä, kun kestävä kehityksen tavoitteet pyritään saavuttamaan vuoteen 2030 mennessä. YK:n mukaan tähän tarvittaisiin joka vuosi 2 200 miljardia euroa lisää rahaa”, OP Varainhoidon vastuullisen sijoittamisen vanhempia asiantuntija **Elina Rinta** sanoo.

Herättelijöinä toimivat myös viisi vuotta sitten solmittu Pariisin ilmastopöytäkirja ja sen myötä tehostunut päästöjen vähentäminen.

”Pitkän aikavälin tuottoja hakevat sijoittajat alkoivat ymmärtää, että globaalien ongelmien ratkominen on myös heidän intresseissään”, Rinta toteaa.

Lisäksi vaikuttavuussijoittamista on vauhdittanut se, että ennätysmäisen matalan korkotason vuoksi esimerkiksi korkosijoituksista ja monista muista perinteisistä sijoituskohteista on nyt vaikea saada sijoittajien haluamia tuottoja. Se on saanut rahan hakeutumaan uusiin kohteisiin.

Yksityinen raha tuli mukaan

Vaikuttavuussijoittaminen ei ole uusi ilmiö, sillä valtiolliset ja kansainväliset kehitysrahoituslaitokset ovat tehneet samaa jo pitkään. Niiden tehtävä on edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä rahoittamalla niissä kannattavia ja vastuullisesti toimivia yrityksiä.

Esimerkiksi Finnfund on perustettu vuonna 1980.

”Uutta on vaikuttavuussijoittamisen pelikentän muuttuminen, kun yksityinen raha on tullut mukaan. Myös valtio-omisteiset kehitysrahoittajat hakevat entistä aktiivisemmin markkinoilta rahaa”, Finnfundin kehitysvaikutustiimin päällikkö **Kaisa Alavuotunki** sanoo.

Hänen mielestään oleellista on julkisten ja yksityisten toimijoiden aiempaa läheisempi yhteistyö.

”Finnfundin kaltainen toimija pystyy toimimaan sillanrakentajana ja luomaan yksityisille rahoittajille kanavia myös vaikeille markkinoille, joissa sijoitusten kehitysvaikutukset ovat kuitenkin suurimmat.”

Samaan pyrkii myös YK:n projektipalvelujen toimiston UNOPSin alainen vaikuttavuussijoitusohjelma, joka siirsi jokin aika sitten toimistonsa Helsinkiin. Edulliseen asumiseen, uusiutuvaan energiaan ja terveyteen keskittyvän ohjelman tavoitteena on rakentaa sijoituskelpoisia hankkeita ja houkutella niihin mukaan yksityisiä sijoittajia.

Sijoitusmuoto myös Suomeen

Finanssikonserni OP ja Finnfund perustivat viime vuonna kehittyville markkinoille keskittyvän vaikuttavuusrahaston, joka keräsi ensimmäisellä varainhankintakierroksella 76 miljoonan euron pääoman. Sijoittajia ovat muun muassa Kirkon eläkerahasto, **Antti Herlinin** sijoitusyhtiö Security Trading ja maan suurin ammattiliitto Teollisuusliitto.

”Rahasto sijoittaa ensisijaisesti kestävä maa- talouden, uusiutuvan energian ja rahoituslaitosten hankkeisiin, jotka tukevat mitattavalla tavalla kestävä kehityksen tavoitteita”, OP:n Elina Rinta toteaa.

Rahasto neuvottelee parhaillaan ensimmäisistä sijoituksista, jotka kohdistuisivat innovatiiviseen ruoantuotantoon Itä-Afrikassa ja naisten omistamien yritysten rahoittamiseen Aasiassa.

Taaleri on puolestaan perustanut erikoissijoitusrahaston, jonka sijoituksista osa suuntautuu kehitysmaihin, muun muassa mikro- ja pienyrityksiä luotottaviin rahastoihin. Ensimmäisiin sijoituksiin kuuluu myös aurinkovoimaloita kehittyvissä talouksissa rakentava ja omistava norjalaisyritys.

OP:n rahasto on asettanut tavoitteekseen 8–12 prosentin vuosituoton. Taalerin rahastossa tavoite on pitkällä aikavälillä 4–5 prosenttia.

”Ympäristöllisiä tai sosiaalisia hyötyjä tuova sijoitus ei tarkoita tuotoista tinkimistä. Tuottotavoite on samalla tasolla kuin missä tahansa muusakin saman riskitason sijoituksessa”, Taalerin Pekka Samuelsson sanoo.

OP ja Finnfund perustivat viime vuonna kehittyville markkinoille keskittyvän vaikuttavuusrahaston.

”Paras vaikuttavuus syntyy rahoittamalla markkinaehtoisesti toimivia yhtiöitä ja ratkaisuja.”

OP:n rahastossa sijoittajien saama tuotto riippuu sijoituskohteiden liiketoiminnan menestyksestä, ei vaikuttavuustavoitteiden saavuttamisesta. Periaate on sama useimmissa muissakin vastaavissa vaikuttavuusrahastoissa.

”Paras vaikuttavuus syntyy rahoittamalla markkinaehtoisesti toimivia yhtiöitä ja ratkaisuja. Tällaiset yhtiöt jatkavat toimintaansa, kasvuaan ja tuottavat myönteisiä vaikutuksia senkin jälkeen, kun vaikuttavuussijoittaja on siirtynyt muihin kohteisiin”, Rinta perustelee.

Vaikuttavuussijoittamisessa on kokeiltu viime vuosina myös tulosperusteisia rahastoja, joissa sijoittajille maksettava voitto-osuus sidotaan asetettujen vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseen. Tällaiset hankkeet ovat kuitenkin edelleen harvassa, sillä yhdysvaltalaisen Brookings-instituutin mukaan niihin sijoitetut varat ovat yhteensä noin 355 miljoonaa euroa. Se on vajaa promille kaikista vaikuttavuussijoittamisen rahasummista.

Tulosten mittaaminen ei ole helppoa

Vaikuttavuussijoittajan työ edellyttää laaja-alaista osaamista. Tuottojen ohella on pystyttävä arvioimaan potentiaalisen sijoituskohteen vaikutuksia vaikkapa paikalliseen talouteen ja työllisyyteen. Myös toiminnan vastuullisuus on pyrittävä varmistamaan, Finnfundin Kaisa Alavuotunki sanoo.

”Tavoitteiden ja niiden saavuttamisesta kertovien mittareiden asettaminen ei ole välttämättä helppoa.”

OP:n rahasto käyttää yhdeksää yleistä vaikuttavuusmittaria, joita ovat muiden muassa hiilidioksidipäästöt, työpaikkojen lukumäärä sekä naisten osuus yrityksen johdossa ja henkilöstössä. Lisäksi on toimialakohtaisia mittareita, kuten maataloudessa tuotetun ruoan määrä ja energiapitoisuus.

Sijoituskohteen löytäminen vaatii työtä

Finnfund keskittyy sijoituksissaan neljään avaintoimialaan, joissa yksityinen sektori on tärkeässä roolissa edistämässä kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Toimialat ovat uusiutuva energia, kestävä metsätalous, kestävä maatalous ja rahoituslaitokset.

Kaisa Alavuotungin mukaan esimerkiksi Afrikassa vaikuttavuussijoittajille on tarjolla entistä enemmän potentiaalisia yrityksiä, kun taas ruokahuollon kannalta elintärkeässä maataloudessa sijoituskohteet ovat edelleen harvassa.

”Kansainväliset standardit täyttäviä yrityksiä on Afrikan maataloudessa vähän, eivätkä pienet perheviljelmät pysty ottamaan vastaan suoraan ulkomaisten sijoittajien rahaa. Viljelijöiden rahoittamiseen tarvitaan paikallisia rahastoja, joihin kansainväliset toimijat sijoittavat.”

Myös Elina Rinta sanoo, ettei sopivia sijoituskohteita ole rajattomasti tarjolla, sillä sijoitettavan yrityksen on pystyttävä kannattavaan liiketoimintaan, eivätkä riskit saa kohota kohtuuttomiksi.

Tästä syystä yksityisten vaikuttavuussijoittajien varat kohdistuvat harvoin esimerkiksi konflikteista kärsiviin tai muuten hauraisiin valtioihin, ellei riskejä ole jakamassa julkisia rahoittajia.

Yhteiset pelisäännöt puuttuvat

Sijoittajien ja rahamäärien kasvaessa on tullut ilmeiseksi tarve luoda vaikuttavuussijoittamiselle kansainväliset pelisäännöt, joihin alan toimijat sitoutuvat.

Viime vuonna maailman 60 keskeistä vaikuttavuussijoittajaa sopi tällaisista periaatteista (Operating Principles for Impact Management).

Periaatteet on laatinut Maailmanpankkiryhmään kuuluva Kansainvälinen rahoitusyhtiö IFC. Kansainvälisten ja valtiollisten kehitysrahoittajien ohella mukana on yksityisiä varainhoitoyhtiöitä. Suomesta sitoumuksessa on toistaiseksi mukana vain Finnfund.

”Vaikuttavuussijoittamisen periaatteet auttavat sijoittajia varmistumaan siitä, että vaikuttavuus on keskeinen tekijä koko sijoituksen elinkaaren ajan”, Kaisa Alavuotunki sanoo.

Hän pelkää, että vaikuttavuussijoittajaksi ilmoittautuu jatkossa toimijoita, jotka hyvin heppoisin perustein väittävät sijoitustensa edistävän jotain YK:n kestävän kehityksen tavoitteista.

”Jos vaikuttavuussijoittaminen kasvaa räjähdysmäisesti kehitysmaissa, jotkut toimijat saattavat joutua tinkimään sijoitusten vaikuttavuudesta, vastuullisuudesta tai tuotosta.”

Aalto-yliopiston rahoituksen professori **Markku Kaustia** varoittaa, että hallitsematon kasvu on kaikessa sijoittamisessa iso riski, vaikka tarkoitus olisi kuinka hyvä.

”Sijoitusmuodon suosion kasvaessa sijoituskohteiden hinnat nousevat, mikä houkuttelee mukaan keinottelijoita ja suoranaisia huijareita. Ennen pitkää kupla puhkeaa, ja romahdus pilaa ilmiön maineen”, Kaustia toteaa.

Valtaosa vaikuttavuusrahastoista on toistaiseksi avoinna vain suursijoittajille. Sijoitusmuodon laajenemista tavallisille kuluttajille hidastaa muun muassa se, että suuririskisten sijoitustuotteiden myyntiä muille kuin ammattisijoittajille on rajoitettu. •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Myös kansalaisten turvallisuudesta ja monista yhteiskunnan välttämättömistä palveluista vastaa viin perustoimintoihin vaikuttavuussijoittaminen sopii huonosti. Rajanveto tässä on kuitenkin vaikeaa, sillä monissa kehitysmaissa yksityisten toimijoiden rooli on kasvanut viime vuosina esimerkiksi terveydenhuollossa ja koulutuksessa.

Riskien arviointi ja hallinta ovat olennainen osa sijoittajan toimintaa. Voittoa tekevästä yrityksestä sijoittaja saa todennäköisesti rahansa takaisin korkojen kera. Mutta jos tuotteet eivät käy kaupaksi tai niitä tuotetaan tappiolla, sijoittaja voi hävitä panoksensa.

Kehitysmaissa vaikuttavuussijoittaja törmää aivan erityisiin riskeihin.

”Kehitysmaissa pörssiin listaamattomiin yhtiöihin sijoitettaessa kohde on analysoitava erityisen huolella niin taloudellisuuden kuin vastuullisuudenkin näkökulmasta”, Elina Rinta sanoo.

Yleensä muutaman vuoden kestävän sijoituksen aikana vastuullisuussijoittaja pystyy vaikuttamaan yrityksen toimintaan ja seuraamaan tavoitteiden toteutumista esimerkiksi yrityksen hallituksessa. Sen sijaan yhtiöstä irtautumisen ja mahdollisten voittojen kotiuttamisen jälkeen vaikutusmahdollisuudet ovat hyvin rajalliset, jos alun perin vastuulliseksi arvioitu yritys syyllistyy myöhemmin ympäristön saastuttamiseen tai työntekijöiden oikeuksien polkemiseen.

”Tätä riskiä pyritään pienentämään valikoidulla sijoituskohteet mahdollisimman huolellisesti. Irtautumisvaiheessa on puolestaan oltava tarkkana, millaiselle ostajalle sijoittajan osuudet myydään”, Alavuotunki sanoo.

Valtaosa vaikuttavuusrahastoista on toistaiseksi avoinna vain suursijoittajille.

HALU PARANTAA MAAILMAA SAI SIIVET

Pauli Immonen liikuttaa elintärkeitä rahteja eri puolille koronan ravistelemaa maailmaa. Ihmisarvon kunnioitus ja kiinnostus lentämiseen ovat hänelle työelämän kulmakiviä.

Pauli Immonen istuu tärkeässä solmukohdassa Euroopan ytimessä. Hän on mukana koordinoimassa koronapandemiaan liittyviä kuljetuksia eri puolille maailmaa Maailman ruokaohjelman WFP:n ja Maailman terveysjärjestön WHO:n yhteisessä yksikössä Genevessä Sveitsissä.

”Käytännössä teen kuljetussuunnittelua, eli yritän pohtia, miten tavara saadaan parhaiten perille. Esimerkiksi maskit tehtaalta Kiinasta käyttäjille Afrikkaan.”

Immonen aloitti työnsä ilmailulogistiikan asiantuntijana YK-järjestöjen keskuksessa toukuussa. Hän huomauttaa, että vaikka tehtävä saat-
taa vaikuttaa yksiviivaiselta, on yllättävän vaikeaa suunnitella sitä, miten rahtitila hyödynnetään mahdollisimman hyvin.

”Hukkatilaa ei saisi jäädä, ja koneen kapasiteetti on optimoitava myös painon kannalta. On fundeerattava, miten saa koneen täyteen, kun tietää että lentokoneen runko on yleensä pyöreä ja rahtilaa-
tikot neliskulmaisia. Pitäisikö rahti kuljettaa mieluiten ilman laatikoita, jolloin lastauskulut nousevat mutta kuljetuskulut laskevat?”

Oleellista on lisäksi miettiä, onko rahti parasta kuljettaa lentokoneella vai olisiko laiva tai juna sopivampi. Ja onko kuljetuksella oikeasti kiire, vai onko kyse vain mielikuvituskiireestä.

Itse koronatilanne lisää haasteita.

”Maailman lentorahtikapasiteetista on tällä hetkellä käytössä vain noin puolet, koska matkustajalennot ovat vähentyneet radikaalisti. Monesti ei muisteta, että esimerkiksi lomalennoilla viedään turistien lisäksi paljon tavaraa paikasta toiseen.”

Valtava rokotusoperaatio

Pauli Immosen työnantajan WFP:n päätehtävänä on toimittaa ruoka-avustuksia erilaisissa hätätilanteissa. Vuonna 1961 perustettu järjestö sai lokakuussa Nobelin rauhanpalkinnon työstään nälkää vastaan etenkin konfliktialueilla. Palkinnon perusteluissa kiitellään, että WFP on onnistunut tehostamaan työtään ruokaturvan puolesta myös vaikeassa koronatilanteessa.

WFP:n ja WHO:n yhteinen keskus Genevessä ei toimita lainkaan ruokakuljetuksia vaan yksinomaan koronaan liittyviä tarvikkeita.

”Yhteistyö toimii keskuksessa hyvin. Mutta on muistettava, että pohjimmiltaan YK toimii juuri niin hyvin kuin sen jäsenvaltiot toimivat yhteen. Yksin tässä kriisissä ei pärjää kukaan.”

Yhteispeli on entistä tärkeämpää nyt korona-aikana, sillä pandemian vaatimia kuljetustarpeita on kutsuttu suuremmiksi kuin yhdessäkään humanitaarisessa kriisissä aiemmin.

”Tulevat rokotuskuljetukset ympäri maailmaa ovat valtava haaste. Koskaan ei ole yhtä montaa ihmistä yritetty rokottaa samanaikaisesti.”

Kaksi intohimoa

Pauli Immonen eli lapsuutensa Genevessä suomalaisessa perheessä. Koti sijaitsi aivan lentokentän läheisyydessä, mikä antoi kipinän kiinnostukselle ilmailualaa kohtaan.

”Olin jo lapsena ilmailufriikki. Rakensin lennokkeja ja olin kaikin puolin kiinnostunut lentokoneista.”

Immosen perhe muutti Suomeen, kun hän oli 15-vuotias ja aloittamassa lukio-opinnot.

”Suomeen muuttaminen oli minulle eräänlainen kulttuurishokki. Muistan kun menin Stockmanin tavarataloon ostamaan Aku Ankan taskukirjan, ja minulle alettiin kassalla puhua ruotsia vieraan korostukseni vuoksi. Oli outoa olla kuin ulkomaalainen omassa maassaan.”

Nuori Immonen oli edelleen kiinnostunut lentämisestä. Hän teki sunnuntaivuoroja Suomeen juuri avatussa hampurilaisketjussa McDonald’sissa, jotta sai kerättyä rahaa lentolupakirjaan. Työ tuotti tulosta, ja hän liittyi 18-vuotiaana Malmin harrastajalentäjiin.

Lentämisen ohella hän alkoi kiinnostua kristinuskosta sekä ihmisarvoon ja ihmisyysden kunnioitukseen liittyvistä kysymyksistä.

”Näiden pohjalta minulle syntyi voimakas maailmanparannustahto.”

Arvoihin liittyvät pohdinnat ja halu tehdä jotain maailman hyväksi johtivat Immosen opiskelemaan teologiaa Helsingin yliopistoon. Hänet on sittem-

min vihitty myös luterilaisen kirkon papiksi, mutta perinteistä papin työtä hän on tehnyt hyvin vähän.

”Mietin opintojen jälkeen, miten voisin yhdistää työssäni kaksi itselleni tärkeää asiaa, lentämisen ja halun parantaa maailmaa. Sitten eteeni sattui kristillisen järjestön hakuilmoitus, jossa etsittiin lentäjää.”

Immonen pestautui vuonna 1995 lähetyslentäjäksi Tansaniaan, josta käsin Mission Aviation Fellowship (MAF) -järjestö lennätti avustustyöntekijöitä ja tarvikkeita eri puolille Itä-Afrikkaa. MAFin perusti vuonna 1945 ryhmä kristittyjä lentäjiä, jotka olivat palvelleet toisessa maailmansodassa. Ajatuksena oli valjastaa lentokoneet hyvään tarkoitukseen tuhoamisen sijaan.

Ankaraa realismia

Pauli Immonen työskenteli MAFin tehtävissä Suomen Lähetyseuran palkkalistoilla kymmenisen vuotta, kunnes hänestä alkoi tuntua, että oli aika vaihtaa työtä.

Seuraavina vuosina Immonen toimi Kansainvälisen Punaisen Ristin IFRC:n ilmailutehtävissä eri puolilla maailmaa. Toimeksiannot veivät hänet niin Sudanin, Tšadin kuin Pakistaninkin kriisipesäkkeisiin. Hän teki töitä myös IFRC:n logistiikkaryhmässä Port-au-PrinCESSa Haitissa, jonne Suomen Punainen Risti lähetti hänet vuoden 2010 maanjäristyksen jälkeen.

”Varojen väärinkäytökset ovat tietysti aina tuomittavia, mutta niissäkin on muistettava suhteellisuus.”

Kaikissa kenttätehtävissä oli omat hankaluutensa saada ohjattua apu perille lähtökohteestaan sen tarvitsijoille. Vastassa olivat usein olematon infrastruktuuri, heikko turvallisuustilanne ja vaikeat luonnonolot, kuten polttava kuumuus.

Yksi kokemus nousee ylitse muiden.

”Sudanin Darfurissa Kalma Camp -pakolaisleirillä järkytin nähdessäni luurangonlaihoiksi nääntyneitä ihmisiä. Olen käynyt sittemmin Auschwitzin ja Dachau keskitysleireillä poikieni kanssa, ja niiden yhteydessä pakolaisleirin tilanne nousi taas mieleen.”

Darfurissa jokin nyrjähti pahasti. Immonen kertoo ajatelleensa, ettei tällaista voi mitenkään tapahtua nykyaikana, meidän silmiemme edessä.

”Se laittoi minut pohtimaan ihmisen pahuutta. Olin jotenkin ajatellut, että vain historiassa ihmiset olivat olleet pahoja, mutta vakavaa pahuutta olikin myös omassa ajassamme. Kiiltokuvamaailma katosi yhdellä kerralla, ja tilalle tuli realismi idealismin sijaan. Ei ehkä niinkään kyynisyyttä mutta ankaraa realismia.”

Opissa yksityisellä

Punaisen Ristin tehtävien jälkeen Pauli Immonen muutti perheineen Suomeen, kun hänen vaimonsa sai työpaikan Helsingistä. Immonen aloitti tuolloin työt kaupallisella puolella, vasta perustetun Nordic Global Airlines -rahtilentoyhtiön maatoiminnoista vastaavana johtajana.

”Pidin työstä yksityisellä todella paljon. Saimme tuloksia aikaan, ja toiminta oli tehokasta.”

Usein avustustoimintaa ja yritystoimintaa tarkastellaan toisilleen vastakkaisina ja eri arvoihin perustuvina toimintoina. Immonen kuitenkin huomauttaa, että myös monet avustusjärjestöt syntyivät aikoinaan hyvinkin yrittäjähenkisten ihmisten aloitteesta.

Järjestöjen rahoituspohjan muuttuessa vuosien saatossa, on niiden toiminnan luonne luonnollisesti muuttunut.

”Julkisilla rahoilla ei voi ottaa samalla tavalla riskiä kuin yksityisellä puolella. Se on surullista.”

Toimintaa määrittää riskinoton rajallisuuden lisäksi se, että avustustyö ja etenkin kehitysyhteistyö ovat aivan eri tavalla luopin alla kuin muut yhteiskunnan toiminnot.

”Varojen väärinkäytökset ovat tietysti aina tuomittavia, mutta niissäkin on muistettava suhteellisuus. Kehitysyhteistyöltä vaaditaan täydellisyyttä ja virheettömyyttä, samalla kun aivan yhtä lailla väärinkäytöksiä on vaikkapa Kelan tuissa tai hävikkiä kouluruoassa. Näitä toimintoja ei silti kokonaan kyseenalaisteta.”

Tavallisia toimistohommia

Pauli Immonen on työskennellyt enimmäkseen hyvin paineisessa ja kansainvälisessä ympäristössä olosuhteissa, jotka koettelevat kestävyyttä. Mikä on auttanut häntä selviämään eri tilanteissa?

”Jaa-a, vahvuuteni ovat varmaan sujuva kielitaito ja taito kommunikoida erilaisten ihmisten kanssa. Työssäni on tarvittu loogista ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä. Yksityiseltä puolelta opin, että pärjätäkseen pitää olla tehokas.”

Etenkin teologian opinnoista on ollut paljon hyötyä, Immonen pohtii. Opinnot ovat auttaneet ymmärtämään ihmistä ja kulttuureja sekä erilaisia ajatustapoja.

”Jaksamista olen saanut ihan perusasioista, kuten ulkoilusta ja nukkumisesta.”

Tällä hetkellä Immonen kuvailee tekevänsä aivan tavallisia toimistohommia, jossa istutaan tietokoneen ääressä ja käydään välillä kahvilla. Lentokoneiden liikkeitä seurataan lähinnä tietokoneen ruudulta.

”Vuoteen en ole itse lentänyt. Ehkä sitten eläkkeellä alan taas lentää, mutta toivottavasti silloin sähkökäyttöisellä lentokoneella, jonka sähkö on saatu vesi-, tuuli- tai aurinkovoimasta.” •

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Artikkeli on luettavissa ruotsiksi Kehitys-Utvecklingin verkkosivuilla [kehityslehti.fi](https://www.kehitys.fi).

Pauli Immonen, 53

Koulutus Teologian maisteri Helsingin yliopistosta vuonna 1995, ammattilentäjä
Työ Ilmailukonsultti Maailman ruokaohjelmassa WFP:ssä. Aiemmin toiminut muiden muassa rahtilentoyhtiön johtajana ja useissa eri ilmailualan tehtävissä esimerkiksi Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun yhdistysten kansainvälisessä liitossa ja Suomen Lähetyseuran palveluksessa
Perhe Vaimo ja kaksi aikuista poikaa
Harrastukset Alpeilla vaeltelu

Tehoa veronkantoon

Tansania kehittää verohallintoaan Suomen tuella. Tavoite on selkeyttää veronkeruuta ja parantaa valtion toimintakykyä.

Yhä harvempi valtio on riippuvainen kehitysyhteistyövaroista. Esimerkiksi Tansaniassa 70 prosenttia valtion menoista katettiin kehitysavulla vuonna 2009. Vuonna 2018 osuus oli enää alle 30 prosenttia.

Tärkein keino kerätä valtiolle rahaa on verotus. Suomi onkin mukana tukemassa Tansanian verohallinnon uudistusohjelmaa yhdessä Norjan, Tanskan ja Euroopan unionin kanssa.

Lisäksi Suomen ja Tansanian verohallinnoilla on yhteinen hanke, jossa kehitetään etenkin yritysverotusta, kertoo kehitysjohtaja **Timo Laukkanen** Verohallinnosta.

”Ajatus on lisätä veronmaksajien määrää ja vahvistaa asiakaspalvelukulttuuria sekä kannustaa yrityksiä ilmoittamaan ja maksamaan veronsa ajallaan.”

Selkeämmät systeemit

Kehityksmaissa yritykset usein valittavat, että verottajan ohjeistukset ovat epäselviä ja päätökset yllättäviä. Nyt verotusta selkeytetään ja helpotetaan.

”Tavoite on, että yritykset pystyisivät ennakoimaan verottajan päätöksiä”, Timo Laukkanen sanoo.

Hankkeessa kehitetään myös veronmaksun valvontaa sekä verohallinnon sisäistä toimintakykyä, it-järjestelmiä ja asiakaspalvelua. Hankkeessa laadittu asiakaspalvelumalli on jo otettu käyttöön kaikkialla Tansaniassa. Asiakaspalvelun parantuminen varmistaa yhdenvertaisuuden eli sen, että verottaja kohtelee kaikkia verotettavia samalla tavalla esimerkiksi sukupuolesta tai etnisyydestä riippumatta.

Veronkantoa tehostetaan, jotta valtiolle karttuisi tuloja nykyistä enemmän. Kuva kiinalaisomisteisesta tekstiilitehtaasta.

Valtion uskottavuus vahvistuu

Verohallintojen tukeminen kehitysyhteistyöllä on mielekäästä, koska verotamalla valtiot hankkivat tuloja palveluiden ja investointien rahoittamiseksi, sanoo erityisasiantuntija **Riikka Raatikainen** Suomen Tansanian-suurlähetystöstä.

”Sujuva verotus parantaa myös liiketoimintaympäristöä ja edistää talouskasvua.”

Raatikainen muistuttaa, että veronmaksuun liittyy myös filosofinen ajatus yhteiskuntasopimuksesta: kansalaiset

ja yritykset sitoutuvat yhteistyöhön valtion kanssa ja luopuvat osasta omia tulojaan yhteiseksi hyväksi. Samalla ne voivat vaatia vastinetta verorahoilleen. Tällöin valtion tilivelvollisuus, uskottavuus ja toimintakyky vahvistuvat.

Yhdessä tekemistä

Timo Laukkanen on työskennellyt hankkeessa lukuisia kolmen viikon jaksoja Tansaniassa. Työ sisältää paljon työpajoja ja yhdessä tekemistä eri alojen asiantuntijoiden kanssa.

”Olemme yrittäneet saada mukaan

pääkonttorin väen lisäksi niitä ihmisiä, jotka käytännössä ovat tekemisissä asiakkaiden kanssa.”

Hankkeessa suomalaiset eivät luennoi vaan uudistukset tehdään aidosti yhdessä, Laukkanen sanoo.

”Näin saadaan pysyvämpiä vaikutuksia aikaan.”

Verot verkossa

Yhteistyön tavoite on, että Tansanian verotulot kasvavat. Näin on myös tapahtunut: verokertymä on lisääntynyt vuoden 2010 yli neljästä biljoonasta shillingistä vuoden 2018 yli viiteentoista biljoonaan shillinkiin. Euroissa se tarkoittaa kasvua noin kolmesta miljardista 6,6 miljardiin silloisilla kursseilla laskettuna.

Tavoite on, että Tansanian verotulot kasvavat. Näin on myös tapahtunut.

Tähän on kaksi syytä, kertoo Tansanian verohallinnossa hankkeesta vastaava johtaja **Said Athuman**. Ensiksikin aina koronapandemiaan asti Tansanian talous kasvoi seitsemän prosentin vuosivauhtia.

”Meillä on enemmän lähteitä, joista kerätä veroja.”

Toiseksi veronkantojärjestelmä on uudistunut.

”Ennen ihmisten piti tulla verotomistoon jonottamaan ja maksamaan. Nyt suurin osa maksaa veronsa jo verkossa”, Athuman kertoo. •

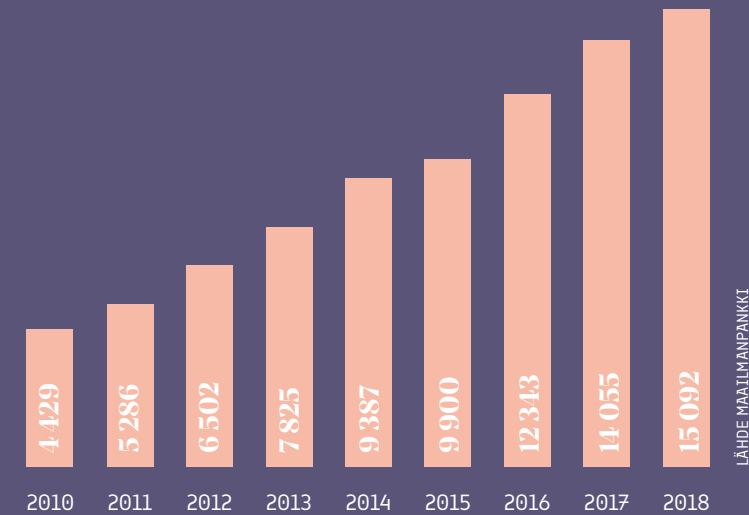
Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

Artikkeli on luettavissa ruotsiksi Kehitys- Utvecklingin verkkosivuilla [kehityislehti.fi](https://www.kehityislehti.fi).

YRITYKSIÄ ARVONLISÄVEROREKISTERISSÄ

2016–2017	26 963
2017–2018	32 141
2018–2019	35 204
2019–2020	38 965
2020–2021	43 424 (tavoite)

TANSANIAN VEROTULOT, MILJARDEJA SHILLINKEJÄ

Korona siirsi afrikkalais-kirjailijat verkkoon

Kirjailijat keskustelevat, julkaisevat ja luovat nimeä verkossa ja sosiaalisessa mediassa, kun alan tapahtumat ovat tauolla pandemian takia.

Kenialaiskoululaiset tutustuvat Nairobin kirjamessujen valikoimaan syyskuussa 2017.

Afrikassa kirja-ala nojaa voimakkaasti erilaisiin tapahtumiin, jotka on nyt koronaviruksen takia joutunut perumaan tai siirtämään verkkoon. Se on ollut kova isku, kertoo apulaisprofessori **Ainehi Egoro** yhdysvaltalaisesta Wisconsin-Madisonin yliopistosta.

”Verkossa voi pitää puheita, mutta tapahtumissa on kyse muustakin: on kirjailijoiden ja kustantajien tapaamisia, kirjamyyntiä ja mahdollisuuksia tutustua uusiin maailmoihin.”

Saharan eteläpuolisessa Afrikassa tärkeimmät tapahtumat järjestetään suurissa keskuksissa: Nigeriassa, Keniassa ja Etelä-Afrikassa. Lisäksi on paljon paikallisia tapahtumia Somalimaasta Gambiaan. Festivaaleilla julkaistaan kirjauutuuksia ja tekijät pääsevät tapamaan lukijoita ja toisiaan.

Sambialaiselle **Namwali Serpellille** kirjallisuustapahtumat ovat tärkeitä. Erityisesti hän muistaa Caine Prize -novellikilpailun työpajat eri puolilla Afrikkaa.

”Länsimaissa on harvinaista saada palautetta ihmisiltä, jotka tuntevat Afrikan kulttuureita ja kirjallisuutta”, hän sanoo.

Serpellin romaani *The Old Drift* on yksi kuluneen kirjavuoden ilmiöistä. Historiasta lähitulevaisuuteen kurottava teos on voittanut tänä vuonna muun muassa arvostetun Arthur C. Clarken tieteiskirjapalkinnon.

Verkon supertähdet

Saharan eteläpuolisen Afrikan kirjailijat ovat tiivis yhteisö. Suuriin tapahtumiin tulee kirjailijoita useista maista. Samaan aikaan verkossa keskustellaan kiivaasti.

Pandemian aikana internetin merkitys on korostunut, ja monet kirjailijat ovat aktivoituneet sosiaalisessa mediassa.

Namwali Serpell käyttää ahkerasti yhteisöpalvelu Twitteriä. Hän on aina ollut kiinnostunut mediasta ja teknologiasta.

”Vuonna 2014 kirjoitin novellin Facebookin uutisvirran muodossa.”

Verkko myös yhdistää afrikkalaisia kirjailijoita, joista monet asuvat Serpellin tavoin ulkomailla. Apulaisprofessori

Sambialaisen Namwali Serpellin romaani *The Old Drift* voitti tänä vuonna arvostetun Arthur C. Clarken tieteiskirjapalkinnon.

Ainehi Egoron mukaan heillä on länsimaaisia kollegoitaan paremmat mahdollisuudet verkon supertähdiksi, koska kohdeyleisöä on esimerkiksi Yhdysvaltojen lisäksi Afrikan mantereella. Hän mainitsee nigerialaisamerikkalaisen **Teju Colen**, joka on jo pitkään kokeillut taiteellista ilmaisua Twitterin lisäksi kuvapalvelu Instagramissa ja musiikki-palvelu Spotifyssa.

”Ja ajatellaanpa sitä, miten **Chimamanda Ngozi Adichie** on luonut tavotoman mielenkiintoisen intellektuellin julkisidentiteetin sosiaalisessa mediasa. En voi kuvitella hänestä länsimaista versiota.”

Afrikkalaiskirjailijat ovat sosiaalisen median käyttäjinä yhtä moninainen joukko kuin kirjailijat muuallakin: osa luo tietoisesti henkilöbrändiä ja mainetta, toiset verkostoituvat ja keskustelevat kollegoidensa kanssa.

Serpell on Twitterissä, koska pitää siitä.

”Se on sosiaalisen median kanavista paras kaltaisilleni ihmisille, jotka leikkivät kielellä ammatikseen.”

Novelleilla alkuun

Verkko on myös julkaisukanava, ja kuuluisimpien afrikkalaiskirjailijoiden teoksia

löytyy suomalaisistakin sähkö- ja äänikirjapalveluista. Äänikirjat tuotetaan pääosin Euroopassa tai Yhdysvalloissa.

Afrikan mantereella kirjallisuus elää yhä enimmäkseen paperilla. Lyhytproosa on poikkeus. Ainehi Egoro päätoimittaa *Brittle Paper* -verkkosivustoa, jossa julkaistaan kirja-arvioiden lisäksi esseitä, novelleja ja runoja.

Kenialainen kustantamo Jalada julkaisee puolestaan verkossa kaksi kertaa vuodessa novellikokoelman. Päätoimittaja **Wanjeri Gakuru** kertoo, että eniten tarjontaa on runoista, mutta myös novellit ja esseeit ovat suosittuja.

”Kirjailijat voivat kokeilla erilaisia kerronnan tapoja. Esimerkiksi afroturismin teemanumerossamme monet kokeilivat sci-fiä.”

Gakuru muistuttaa, että romaanin kirjoittaminen vaatii paljon työtä ja aikaa. Afrikan maissa ei myöskään jaeta apurahoja samaan tapaan kuin länsimaissa.

”Monet alkavatkin luoda kansainvälistä nimeä novelleilla.” •

Ainehi Egoro ja Wanjeri Gakuru on haastateltu videopuhelulla ja Namwali Serpell sähköpostilla. Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja tietokirjailija.

Tapahtuma

Kamppailua asiakkaista ja äänestäjistä

Nigeriassa taksit kisaavat matkustajista, Keniassa poliitikot edustajanpaikoista. DocPoint-elokuvafestivaalilla nähdään ensi vuoden alussa useita kiinnostavia dokumentteja eri puolilta Afrikkaa.

Kolmekymppinen **Fred** on työtön insinööri, joka ryhtyy ajamaan taksia Nigerian kolmanneksi suurimmassa kaupungissa Ibadanissa. **Alain Kassandran** dokumentissa *Trouble sleep* seurataan Fredin ensimmäistä työpäivää kaupungin kaoottisessa liikenteessä.

Kollegaltaan Fred oppii tuntemaan tärkeimmät risteykset, joissa bussit pysähtyvät ja asiakkaat odottavat jatkokyytiä. Hän myös näkee paikat, joissa kansallisen kuljetusalan liiton työntekijät perivät veroa ja poliisit lahjuksia.

”Poliisi pysäyttää tienvarteen, josta pääset jatkamaan töitäsi vasta, kun olet antanut hänelle 500 nairaa”, kollega kertoo.

Fredin on maksettava lahjus omasta pussistaan, sillä isännälle on tilittettävä joka päivä 2 500 nairaa. Parhaimmillaan päivässä voi tienata muutaman tonnin, mutta se ei ole helppoa. Asiakkaita on houkuteltava ja maaniteltava, hinnasta neuvoteltava.

Toinen dokumentin päähenkilöistä on **Akin**, joka on yksi kuljetusalan liiton työntekijöistä. Kolmen miehen ryhmässä hän bongaa liikenteessä yksityisiä takseja, nappaa kuljettajilta 50 nairaa ja merkitsee liidulla tuulilasiin ne, jotka ovat veronsa suorittaneet.

Työ on vaarallista, väkivaltaista ja ahdistavaa: Akin näkee öisin painajaista, jossa menettää tärkeimmän työvälineensä liidun. Dokumentti onkin saanut nimensä edesmenneen nigerialaisen muusikon **Fela Kutin** kappaleesta *Trouble sleep*.

Iltaisin Fred ja Akin kaljoittelevat porukoissaan ja pohtivat elämää. Fred ei elä unelmaansa mutta uskoo muutokseen. Akinia taas huolettaa toimeentulo ja se, että häntä naapurustossa kutsutaan työnsä takia roistoksi. Nyt hänellä vain ei ole muitakaan vaihtoehtoja.

Docpoint-elokuvafestivaali Helsingissä 29.1.–7.2.2021.
RUNSAAN AFRIKKALAISEN DOKUMENTTIELOKUVATARJONNAN LISÄKSI OHJELMASSA ON KESKUSTELUTILAISUUS, JOSSA POHDITAAN MUUN MUASSA SITÄ, MITEN AFRIKKALAISTEN JA LÄNSIMAISTEN ELOKUVANTEKIJÖIDEN AFRIKKA-KUVA POIKKEAA TOISISTAAN. LISÄTIETOA OHJELMISTOSTA JA MUISTA TAPAHTUMISTA DOCPOINTFESTIVAL.FI.

Maan etu vai sittenkin oma perhe
Kenialainen **Boniface Mwangi** on palokitu valokuvaaja, joka on tallentanut vuoden 2007 presidentinvaalien jälkeistä väkivaltaa ja kierrättänyt kuviaan katu näyttelyissä eri puolilla Keniaa. Kansalaisaktivistina hän on järjestänyt lukuisia mielenosoituksia.

Töillään ja tempauksillaan hän on halunnut ihmisten oivaltavan, että Keniassa valtaapitävien politiikkojen tavoite ei ole yhdistää kenialaisia kansakuntana vaan lietsoa eri heimojen välisiä kiistoja.

Sam Sokon dokumentissa *Softie* seurataan Mwangin kampanjaa vuoden 2017 parlamenttivaaleissa, joissa hän pyrkii kansanedustajaksi Starehen vaalipiirissä Nairobissa. Vastassaan hänellä on raharikas muusikko **Charles Njagua**.

Elokuvan nimi viittaa Mwangin lapsuuteen, jolloin hän oli yksinhuoltajaäidin pienin ja luonteeltaan pehmein poika.

Kamera liikkuu tiiviisti iholla, kun Mwangi kiertää katuja ja toreja kannustamassa kansaa äänestämään itseään. Moni kannattaa hänen tavoitettaan yhteiskunnallisesta muutoksesta, mutta yhtä moni tukee Njaguaa, koska tällä on jakaa äänestäjilleen seteleitä ja t-paitoja.

Poliittisen taiston rinnalla seurataan Mwangin suhdetta vaimoonsa **Njeriin**. Njeri tukee miehensä aktivismia mutta kaipaa kolmen lapsensa isää kotiin. Hän myös pelkää perheen turvallisuuden puolesta. Mwangi taas korostaa maan etua, sillä vain siten lapsetkin voivat hyvin.

Lopulta Mwangin on vastattava kysymykseen, mikä elämässä on tärkeintä.

Abu Bakarr Bah (toim.).
POST-CONFLICT INSTITUTIONAL DESIGN. PEACEBUILDING AND DEMOCRACY IN AFRICA. ZED BOOKS, 2020.

Kirja

Luovaa vallanjakoa

MONI VASTA itsenäistynyt Afrikan valtio omaksui 1960-luvulla monipuoluejärjestelmän entisiltä siirtomaa-isänniltään, kertoo professori **Abu Bakarr Bah** toimittamassaan kirjassa *Post-Conflict Institutional Design*. Hänen mukaansa pian ilmeni, ettei sitä ollut suunniteltu afrikkalaisiin yhteiskuntiin, joissa äänestetään ennen kaikkea oman alueellisen, etnisen tai uskonnollisen ryhmän edustajana – ei yksilönä, kuten useimmissa läntisissä kansallisvaltioissa.

Seurauksena monet maat siirtyivät yksipuoluevaltaan, usein sotilaiden

johdolla. Tavoite oli nujertaa kilpailevat ryhmittymät, mutta siinäkin epäonnistuttiin.

Lopulta 1990-luvulla iso osa Afrikan valtioista oli diktatuureja sisällissodassa tai sen partaalla.

Bahin mielestä yhden etnisen tai uskonnollisen vähemmistön tai enemmistön ei tule hallita koko valtiota, vaan suhteet on järjestettävä kaikkien eduksi. Se vaatii luovuutta ja paikallisia ratkaisuja. Presidenttikausien rajoittaminen ei esimerkiksi muuta valtarakenteita, jos jatkaja valikoituu aina samasta hallitsevasta ryhmästä.

Presidenttikausien rajoittaminen ei muuta valtarakenteita, jos jatkaja valikoituu aina samasta hallitsevasta ryhmästä.

Kirja

Auttamisen perusteet

MIKSI MINÄ AUTAN? Sisäisestä vai ulkoisesta pakosta, palavasta halusta vai häveliäisyydestä? Ja ketkä ovat soveliaita apuni kohteita ja miksi?

Helsingin Sanomien toimittaja ja tietokirjailija **Mari Manninen** haastaa itseään kirjassaan *Hyvät aikeet*. Hän kuo-pii maata elefanttien suojelukeskuksessa Laosissa ja miettii, onko hänen puuhas-telustaan enemmän haittaa kuin hyötyä. Grand Popon kylässä Beninissä hän taas tarkkailee, millä tavoin Villa Karon taitelijaresidenssin suomalaisasukkaat pyrkivät auttamaan paikallisia.

Manninen pohtii suhdettaan myös koronaviruspandemian aikaiseen uusiyhteisöllisyyteen Suomessa, kerjääviin romaneihin Helsingin kaduilla ja katukoirien tuontiin Venäjältä.

Kokemustensa ja asiantuntijahaas-tatteluiden perusteella Manninen päätyy listaan, jossa hän muun muassa lupaa ennakoida auttamisensa seuraukset, lahjoittaa rahaa lähinnä vakiintuneille järjestöille sekä äänestää vaaleissa puolueita, jotka haluavat turvata hyvinvointia ja hillitä ilmas-tonmuutosta.

Mari Manninen.
HYVÄT AIKEET. MIKSI AUTAMME JA MITÄ SIITÄ SEURAA? Atena, 2020.

KANSAINVÄLISESSÄ JÄRJESTÖTYÖSSÄ EI SOVI SOOLOILLA

Riina Hassi oppi Etiopiassa, mitä työ isossa kansainvälisessä järjestössä tarkoittaa.

”ILMOITTAUDUIN YK:n vapaaehtoiseksi ja sain työtarjouksen YK:n lastenjärjestön Unicefin Ethiopian-maatoimistosta. Se tuntui kuin lottovoitolta, sillä puolisoni on etiopialainen.

Olin opiskellut sosiaalityötä ja työskennellyt lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijänä. Vaihdoin oikeustieteeseen, koska työn palkkaus, urakehitys ja arvostus ovat sosiaalityötä parempia. Unicefissa aloitin lastensuojelun asiantuntijana ryhmässä, joka ehkäisee lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa, ja olin paljon tekemisissä yleisen syyttäjän toimiston kanssa.

Ensimmäiset seitsemän kuukautta kului ihmetellessä.

Yritin hahmottaa Etiopiaa, Afrikan toiseksi väkirikkein maata, jonka yhdeksän osavaltiota ovat kuin itsenäisiä valtioita. Maa oli myllerryksessä, ja etniset väkivaltasuudet lisääntyivät. Myös maatoimiston organisaatio meni uusiksi, ja siirryin työskentelemään Unicefin ja Britannian kehitysyhteistyöviraston DFID:n rahoittamaan lastensuojelun ohjelmaan, jota toteutettiin viiden osavaltion pakolaisleireillä.

Ohjelman tarkoituksena oli kaventaa paikallisen väestön ja pakolaisten välistä kuilua. Työni oli pitkälti byrokraattista, pääasiassa kenttätöön suunnittelua ja raportointia.

OPIN PALJON itsestäni ja järjestötyöstä. Kerron siitä esimerkin. Unicefin ulkopuolinen konsultti palasi kenttämatalta Ethiopian ja Somalian rajalta ja kertoi, että paikalliselle poliisipisteelle oli saapunut neljäkymmentä lasta laittomasti, vailla mitään suojaa.

Sosiaalityöntekijä minussa heräsi. ”Eikö kukaan auta”, parkaisin.

Näin silmissäni lapset, jotka olivat vaarassa joutua pahoinpidellyiksi tai raiskatuiksi. Lähiesimieheni huomasi hätäännykseni ja totesi: ”Et voi vain mennä sinne, eikä Unicefilla ole keinoja pelastaa yksittäisiä lapsia. Uhreja jää aina systeemin rattaisiin.”

Tajusin kyllä, mitä hän minulle opetti.

KUN OLEN töissä Unicefilla, edustan YK:ta ja Unicefia. Minun pitää ymmärtää, millä mandaatilla järjestö toimii ja millä tasolla työskentelen.

Unicefin kaltaiset kansainväliset järjestöt eivät ryhdy sammuttamaan yksittäisiä tulipaloja, kuten sosiaalityöntekijät. Isot järjestöt tekevät pitkäjänteistä työtä lastensuojelujärjestelmän kehittämiseksi, jotta apua saisi paikallisesti ja nopeasti. Alaikäiset rajanylittäjät eivät myöskään kuulu Unicefin vaan Kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön IOM:n työkenttään.

Järjestötyössä on hyväksyttävä, ettei ruohonjuuritasolla voi sooloilla. Ilokseni kuulin, että konsultti oli ilmoittanut lapsista IOM:n paikallistoimistolle.”

Kirjoittaja on vapaa toimittaja.

RIINA HASSI, 36

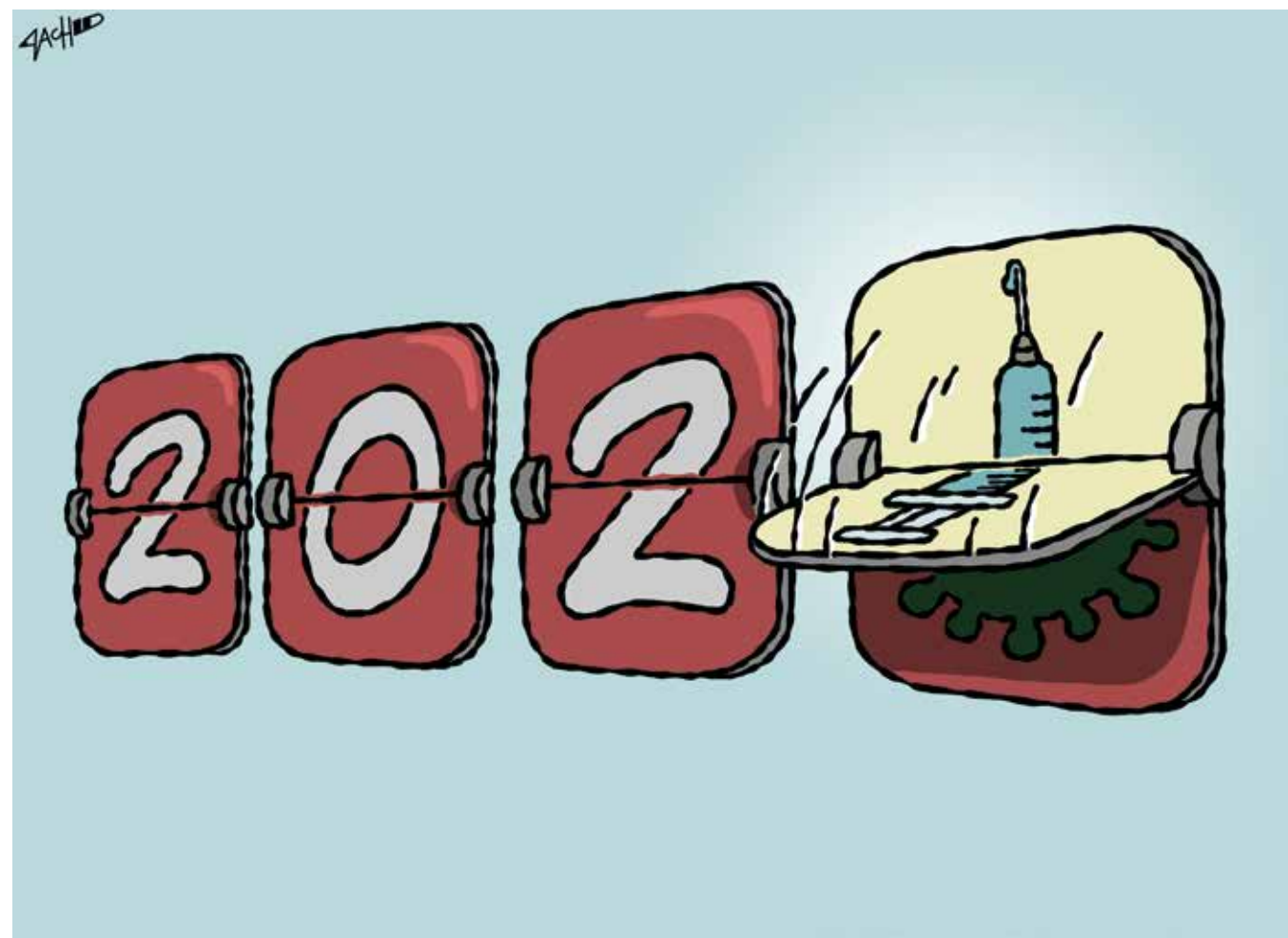
Koulutus Sosiaalityön kandidaatti Helsingin yliopistosta vuonna 2013 ja oikeustieteen maisteri kahdesta yliopistosta, Britannian Edinburghista vuonna 2012 ja Helsingistä vuonna 2016

Työskenteli YK:n vapaaehtois-ohjelmassa lastensuojelun asiantuntijana Unicefin Ethiopian-maatoimistossa vuosina 2017–2020

Jatkaa Espoon kaupungin tila-palvelut-liikelaitoksen lakimiehenä

TOIVOA TULEVAAN VUOTEEN

Rokotteesta odotetaan helpotusta päättyvän vuoden koronaviruspandemiaan. Paraikaa tutkitaan ja testataan useita lupaavia ehdokkaita.

ZACH on 25-vuotias filippiiniläinen fyysikko ja pilapiirtäjä.

KAUPPAPOLITIIKKA

ulkoministeriön julkaisema
kansainvälisen kaupan aikakauslehti

Tilaa
maksuton
lehti ja
uutiskirjel

facebook.com/Kauppapol

[@kauppapol](https://twitter.com/kauppapol)

linkedin.com/company/kauppapolitiikka

www.kauppapolitiikka.fi/tilaus